

Χρηματοδοτήσεις ΜικροΜεσαίων Επιχειρήσεων

Ερευνητική εργασία
Απόστολου Χ. Νιγριτινού

Πανεπιστήμιο Πειραιώς
Τμήμα Χρηματοοικονομικής & Τραπεζικής Διοικητικής
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα

Επιβλέπων Καθηγητής Άγγελος Αντζουλάτος

Ιανουάριος 2003

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
I. Η Σημασία των ΜΜΕ για την Εθνική Οικονομία	4
II. Βασικές Αρχές Χρηματοδότησης Επιχειρήσεων	
11	
A. Θεσμικό πλαίσιο	11
i) Μέγιστη επιτρεπόμενη έκθεση σε κίνδυνο	13
ii) Κανόνες κεφαλαιουχικής επάρκειας	14
B. Μοντέλα αποτίμησης πιστωτικού κινδύνου δανείου	
15	
i) Παραδοσιακές μέθοδοι αποτίμησης πιστωτικού κινδύνου	15
1. Μοντέλα βασισμένα σε ποιοτικά κριτήρια (Expert Systems)	16
2. Διαβάθμιση δανειζομένων σε κατηγορίες κινδύνου (Rating Systems)	17
3. Μοντέλα μέτρησης φερεγγυότητας (Credit Scoring Systems)	18
3.1. Γραμμικά μοντέλα πιθανοτήτων	18
3.2. Μοντέλα Logit	
19	
3.3. Μοντέλα γραμμικής διακριτικής ανάλυσης	
19	
ii) Νεώτερα μοντέλα μέτρησης πιστωτικού κινδύνου	19
1. Μέθοδος με βάση τις αποδόσεις κρατικών & εταιρικών ομολογιών	20
2. Μέθοδος της οριακής θνησιμότητας	
21	
3. Μοντέλα RAROC	21
4. Μοντέλα Option	22
Γ. Μοντέλα αποτίμησης πιστωτικού κινδύνου χαρτοφυλακίου δανείων	
22	
i) Απλά μοντέλα αποτίμησης πιστωτικού κινδύνου χαρτοφυλακίου δανείων	22
ii) Η Θεωρία του σύγχρονου χαρτοφυλακίου (MPT)	23
iii) Διαχειριστής χαρτοφυλακίου δανείων KMV	23

iv) CREDIT RISK +	24
v) CREDIT METRICS	24
III. Που διαφέρουν οι ΜΜΕ από τις μεγάλες επιχειρήσεις και γιατί χρειάζονται ιδιαιτέρη μεταχείριση & υποστήριξη	26
Σκοπός επιχείρησης	26
Δυσκολίες και προβλήματα	26
i) Κατεύθυνση επιχείρησης – Στελέχωση	26
ii) Εκσυγχρονισμός	28
iii) Κράτος και κανονισμοί	28
iv) Εξαγωγές	29
v) Χρηματοδοτήσεις	29
vi) Χαμηλή Παραγωγικότητα και Ανταγωνιστικότητα	31
Βοήθεια και λήψη μέτρων για την ενίσχυση των ΜΜΕ	31
i) Έλλειψη μετρητών	31
ii) Συμμετοχή σε διαγωνισμούς	32
iii) Κανονισμοί – ασφαλίσεις προϊόντων	32
iv) Εκπαίδευση	33
v) Μεταφορές	33
vi) Εξαγωγές	33
vii) Χρηματοδοτήσεις	34
viii) Κίνητρα και φορολογικές απαλλαγές	35
IV. Οργανισμοί Υποστηρίξεως και Εγγυοδοσίας ΜΜΕ	36
EOMMEX	36
Οργανισμός Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων (ΟΑΕΠ)	37
Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών & Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων	38
Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤαΕ)	39
UK Small Business Service (SBS)	42
US Small Business Administration (SBA)	44

V. Ο (Πιθανός) Ρόλος του Τ.Τ. – Συμβατότητα με Αναπτυξιακή Στρατηγική
Τ.Τ. 46

Παράρτημα	
Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων	47
Πίνακας 4 – Επιχειρηματικά Κεφάλαια που συμφωνήθηκαν κατά το 2001	47
Πίνακας 5 – Εγγυήσεις που δόθηκαν κατά το 2001	49
US Small Business Association	51
Πίνακας 6 – Περιγραφή προϊόντων & υπηρεσιών του SBA	51
Internet links	57
SBS – U.K. Small Business Service	
Organization, Services	
SMART – Πρόγραμμα παροχής βοήθειας προς ΜΜΕ	
The Phoenix Fund – Πρόγραμμα παροχής βοήθειας για επιχειρήσεις δυσμενών περιοχών	
Community Development Venture Fund - Επιχειρηματικά κεφάλαια για επιχειρήσεις με ανάπτυξη	
Business Volunteer Mentoring Association	
Community Development Finance Institution - Οργανισμός χρηματοδοτήσεων επιχειρήσεων επικίνδυνων για τραπεζικό δανεισμό Κανονισμοί	

Συνδέσεις Internet εξυπηρέτησης επιχειρήσεων σε θέματα κανονισμών
Συμβουλές Επιχειρήσεων
Νεοϊδρυθείσες
Investment Readiness – Πως να προετοιμαστείτε για να επενδύσετε
Early Growth Funding – Χρηματοδότηση επιχειρήσεων πρώτων σταδίων
ανάπτυξης
Στατιστικά στοιχεία
Υπηρεσία βελτίωσης διαχείρισης και λειτουργιών επιχειρήσεων
Σύμβουλοι Επιχειρήσεων
Χρηματοδοτήσεις
Εγγυοδοσία δανείων επιχειρήσεων
SBA – U.S. Small Business Administration
SBA Organization Chart
47 yrs of service to America's Small Business
SBA profile

I. Η Σημασία των ΜΜΕ για την Εθνική Οικονομία

Η συμβολή των ΜΜΕ στην ευρωπαϊκή οικονομία, λόγω της ευελιξίας τους, της καινοτομικής τους ικανότητας και των δυνατοτήτων που παρουσιάζουν στον τομέα της απασχόλησης, αναγνωρίζεται ευρέως. Οι δημόσιες αρχές έχουν επανειλημμένως αναγνωρίσει την ανάγκη για ενθάρρυνση των ΜΜΕ και για διευκόλυνση της λειτουργίας τους. Αυτό που δεν αναγνωρίζεται στον ίδιο βαθμό είναι η συνεχώς μεγαλύτερη επίδραση την οποία ασκούν οι μικρές επιχειρήσεις στη ζωή μας. Επειδή οι δυνατότητες απασχόλησης στις μεγάλες επιχειρήσεις μειώνονται και ο δημόσιος τομέας προσφεύγει ολοένα και περισσότερο σε εξωτερικές υπηρεσίες, πολύ περισσότεροι άνθρωποι από ότι στο παρελθόν θα απασχολούνται σε ΜΜΕ και πολύ περισσότεροι άνθρωποι θα «στήνουν» τις δικές τους επιχειρήσεις. Οδεύουμε λοιπόν προς μία «επιχειρηματική κοινωνία». Παρ' όλα αυτά, πολλές από τις αντιλήψεις και τις πρακτικές μας αντανακλούν τις παλιές οικονομικές δομές και εμποδίζουν ιδιαίτερα τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων. Πάνω απ' όλα αυτά, αυτό που επιβάλλεται σήμερα είναι μια συντονισμένη πολιτική προσπάθεια για την ανάληψη δράσης σε όλα τα επίπεδα: κοινοτικό, εθνικό και τοπικό. Και η δράση αυτή πρέπει όχι μόνο να δίνει το έναυσμα για την πραγματοποίηση προόδου, αλλά και να εξασφαλίζει τις προσπάθειες ώστε τα κυριότερα μέτρα να εφαρμόζονται με συνέπεια και συνοχή.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή οι επιχειρήσεις κατηγοριοποιούνται ανάλογα με τον αριθμό των εργαζομένων σε

Πολύ μικρές:	0 –9
Μικρές:	10 –49
Μεσαίες:	50 – 249
Μεγάλες:	250+

και σύμφωνα με τον κύκλο εργασιών τους ή τον ισολογισμό τους σε

	Πολύ μικρές	Μικρές	Μεσαίες
Κύκλος εργασιών	--	< € 7εκ	< € 40εκ
Ισολογισμός	--	< € 5εκ	< € 27εκ

Στην Ελλάδα υπάρχουν περίπου 650,000 επιχειρήσεις με μέσο αριθμό εργαζομένων 3 ανά επιχείρηση και κυρίαρχο μέγεθος τις πολύ μικρές επιχειρήσεις (ΠΜΕ) ενώ ο συνολικός αριθμός επιχειρήσεων στην Ευρώπη των 15 είναι περίπου 20 εκατομμύρια με αντίστοιχο κυρίαρχο μέγεθος τις μεγάλες επιχειρήσεις (Πίνακας 1).

Πίνακας 1: Δομή χωρών ανά κατηγορία επιχειρήσεων, 1998

	Επιχειρήσεις (1,000s)	Μέσο Μέγεθος Επιχείρησης*	Κυρίαρχο Μέγεθος Επιχείρησης**	Σχετική Παραγωγικότητα ΜΜΕ***	Σχετική Κερδοφορία ΜΜΕ ****
Αυστρία	285	11	ΜΜΕ	89	-5
Βέλγιο	530	5	Μεγάλες	132	7
Δανία	150	8	ΜΜΕ	86	-16
Φιλανδία	210	5	Μεγάλες	71	-40
Γαλλία	2325	7	Πολύ Μικρές	66	-18
Γερμανία	3515	8	Μεγάλες	98	-5
Ελλάδα	620	3	Πολύ Μικρές	79	10
Ιρλανδία	85	10	Μεγάλες	70	1
Ιταλία	3940	4	Πολύ Μικρές	81	-3
Λουξεμβούργο	15	13	ΜΜΕ	97	2
Ολλανδία	450	12	Μεγάλες	93	-16
Πορτογαλία	690	4	ΜΜΕ	75	-20
Ισπανία	2510	5	Πολύ Μικρές	67	-10
Σουηδία	385	7	Μεγάλες	82	-9
Βρετανία	3660	5	Μεγάλες	74	-14
Σύνολο ΕΕ	19 370	6	Μεγάλες	75	-11

* Μέσος όρος εργαζομένων ανά επιχείρηση.

** Κυρίαρχη κλάση επιχείρησης με το μεγαλύτερο ποσοστό εργαζομένων

Πολύ Μικρές (έως 9 εργαζόμενοι), ΜΜΕ (10-250 εργαζόμενοι), Μεγάλες (250+ εργαζόμενοι).

*** Παραγωγικότητα ΜΜΕ ως προς τη σταθμισμένη παραγωγικότητα όλων των επιχειρήσεων.

**** Κερδοφορία ΜΜΕ (διαφορά προστιθέμενης αξίας και κόστους εργασίας μετά από προσαρμογή των αυτοαπασχολούμενων επιχειρήσεων), απόκλιση από τη μέση κερδοφορία επιχείρησης.

Πηγή: Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για ΜΜΕ.

Κυρίαρχο μέγεθος επιχειρήσεων δηλαδή πολύ μικρές επιχειρήσεις όπως και στην Ελλάδα υπάρχουν στη Γαλλία, την Ιταλία καθώς και την Ισπανία ενώ μικρομεσαίες κατά το πλείστον επιχειρήσεις έχουν η Αυστρία, η Δανία, το Λουξεμβούργο και η Πορτογαλία. Αντίθετα το μεγαλύτερο ποσοστό εργαζομένων που απασχολείται σε μεγάλες επιχειρήσεις κατοικεί στο Βέλγιο, την Φιλανδία, τη Γερμανία, την Ιρλανδία, την Ολλανδία, τη Σουηδία καθώς και τη Μεγάλη Βρετανία.

Η σχετική παραγωγικότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι υψηλή με μόνη εξαίρεση τη Γαλλία με 66 και την Ισπανία με 67 μονάδες ενώ η υψηλότερη συναντάται στο Βέλγιο με 132 μονάδες.

Αντίθετα η κερδοφορία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων φαίνεται ότι πάσχει αφού σχεδόν στις περισσότερες χώρες είναι μικρότερη της μέσης κερδοφορίας με εξαίρεση την Ελλάδα (με την υψηλότερη κερδοφορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης), το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και την Ιρλανδία.

Σύμφωνα με στοιχεία της υπηρεσίας Eurostat της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 99,5% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων της χώρας που ασχολούνται με την βιομηχανία και την ενέργεια είναι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), επιχειρήσεις δηλ. που απασχολούν μέχρι 250 άτομα και μόνο το υπόλοιπο 0,5% είναι μεγάλες. Περίπου το ίδιο ποσοστό αυτού του είδους των επιχειρήσεων ισχύει και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 99,2% και 0,8% αντίστοιχα (Πίνακας 2).

Σχεδόν 99,9% των επιχειρήσεων υπηρεσιών αποτελείται από ΜΜΕ και μόνον 0,1% των επιχειρήσεων είναι μεγάλες τόσο στη Ελλάδα όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο κατά μέσο όρο (Πίνακας 3).

Το 73,5% του συνολικού αριθμού των εργαζομένων στη βιομηχανία και ενέργεια εργάζεται σε ΜΜΕ ενώ το 26,5% σε μεγάλες. Αντίστοιχα ο μέσος όρος εργαζομένων σε ΜΜΕ της Ευρώπης των 15 είναι 54,6% και 45,4% (Πίνακας 2).

Το ποσοστό των εργαζομένων σε ΜΜΕ υπηρεσιών στον Ελλαδικό χώρο είναι μεγαλύτερο και αποτελεί το 87,7% αφήνοντας το υπόλοιπο 12,3% να εργάζεται σε μεγάλες επιχειρήσεις ενώ σε ευρωπαϊκό επίπεδο το 67,7% των εργαζομένων εργάζεται σε ΜΜΕ και το υπόλοιπο 32,3% σε μεγάλες (Πίνακας 3).

Σύμφωνα με την ίδια πηγή, στην Ευρωπαϊκή Ένωση στο χώρο του finance περίπου το 70% του συνολικού κύκλου εργασιών γίνεται από μεγάλες επιχειρήσεις καθώς και το 59% στη βιομηχανία και ενέργεια, το 52% στις μεταφορές και επικοινωνίες, το 28% στις διανομές, το 20% στις κατασκευές ενώ στις άλλες επιχειρήσεις το 30% (Γράφημα 1).

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω ο ρόλος των ΜΜΕ είναι σημαντικός για την τοπική εθνική και παγκόσμια οικονομία. Η συμβολή των ΜΜΕ στη δημιουργία θέσεων εργασίας, καινοτομιών και οικονομικής ανάπτυξης ευρέως αναγνωρίζεται. Είναι αναγκαίο λοιπόν προκειμένου να διατηρηθούν οι υπάρχουσες θέσεις εργασίας καθώς και η δημιουργία νέων

ευκαιριών εργασίας να ενισχυθεί το οικονομικό περιβάλλον στο οποίο οι επιχειρήσεις αυτές λειτουργούν.

Πίνακας 2. Ποσοστό επιχειρήσεων και εργαζομένων ανά μέγεθος επιχειρήσεων στους κλάδους Βιομηχανίας και Ενέργειας.

	EU-15	B	DK	D	EL	E	F	IRL	I	
Αριθμός επιχειρήσεων										
Πολύ μικρές επιχειρήσεις (0-9 άτομα)	81,2	84,0	78,6	72,4	80,9	83,0	81,2	58,5	83,5	67,
Μικρές επιχειρήσεις (10-49 άτομα)	14,9	12,1	15,8	20,8	15,7	14,3	14,4		14,6	
Μεσαίες επιχειρήσεις (50-249 άτομα)	3,1	2,9	4,6	5,0	2,8	2,3	3,5		1,7	
Μεγάλες επιχειρήσεις (250+ άτομα)	0,8	1,0	1,1	1,8	0,5	0,4	0,9		0,3	
Αριθμός εργαζομένων										
Πολύ μικρές επιχειρήσεις (0-9 άτομα)	14,8	16,6	12,1	9,5	16,0	22,8	14,5	4,9	22,9	7,
Μικρές επιχειρήσεις (10-49 άτομα)	20,1	18,6	20,1	14,9	29,3	28,4	18,7		31,4	
Μεσαίες επιχειρήσεις (50-249 άτομα)	19,7	17,6	25,3	15,8	28,2	21,2	20,0		19,5	
Μεγάλες επιχειρήσεις (250+ άτομα)	45,4	47,3	42,6	59,8	26,5	27,7	46,8		26,3	

Πηγή: Eurostat, MME (theme4/sme)

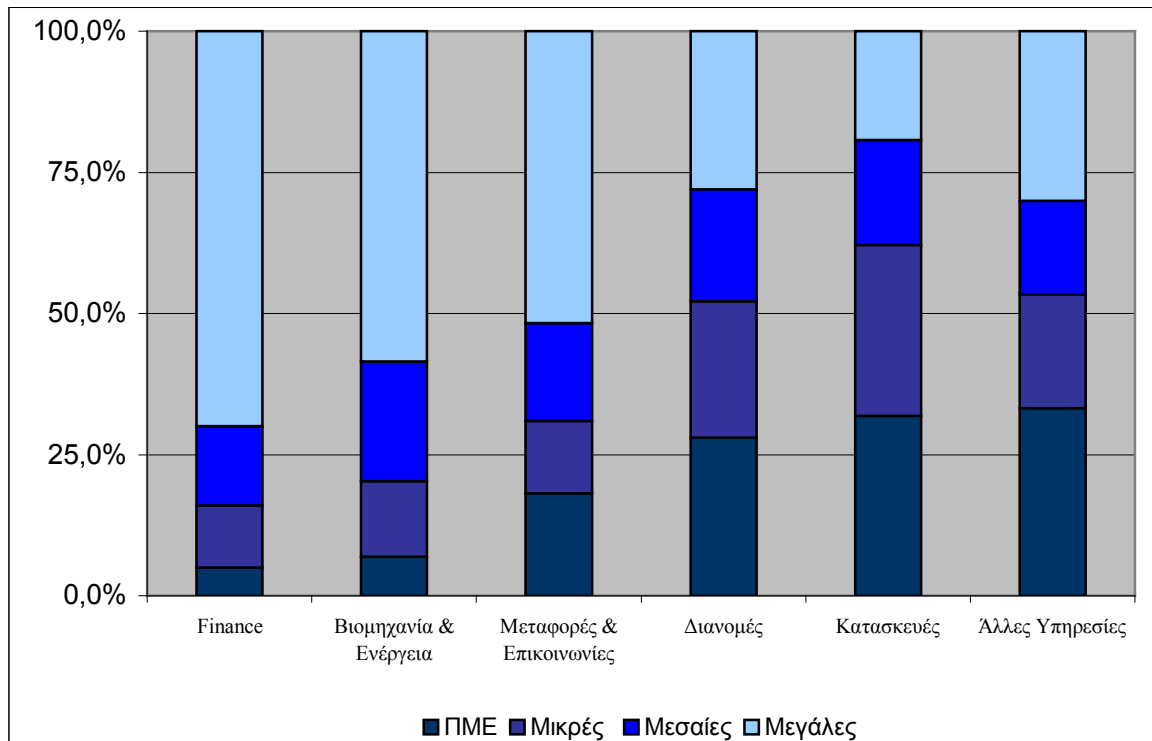
Πίνακας 3. Ποσοστό επιχειρήσεων και εργαζομένων ανά μέγεθος επιχειρήσεων στο κλάδο Υπηρεσιών.

	EU-15	B	DK	D	EL	E	F	IRL	I	
Αριθμός επιχειρήσεων										
Πολύ μικρές επιχειρήσεις (0-9 άτομα)	94,9	96,1	92,5	91,0	94,9	96,6	94,9	86,8	97,7	89,
Μικρές επιχειρήσεις (10-49 άτομα)	4,5	3,4	6,4	7,9	4,6	2,9	4,3		2,1	
Μεσαίες επιχειρήσεις (50-249 άτομα)	0,5	0,4	0,9	0,8	0,4	0,4	0,7		0,2	
Μεγάλες επιχειρήσεις (250+ άτομα)	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1		0,0	
Αριθμός εργαζομένων										
Πολύ μικρές επιχειρήσεις (0-9 άτομα)	40,5	49,8	34,8	36,0	54,8	55,0	40,6	32,0	60,6	29,
Μικρές επιχειρήσεις (10-49 άτομα)	17,0	13,6		20,1	21,3	15,7	17,8		13,9	
Μεσαίες επιχειρήσεις (50-249 άτομα)	10,2	8,2	14,3	8,5	11,6	9,6	12,4		6,9	
Μεγάλες επιχειρήσεις (250+ άτομα)	32,3	28,4		35,4	12,3	19,6	29,2		18,6	

Πηγή: Eurostat, MME (theme4/sme)

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι ενώ μόλις το 0,1% όλων των επιχειρήσεων υπηρεσιών και μόλις το 0,8% όλων των βιομηχανικών επιχειρήσεων είναι μεγάλες εντούτοις αυτές οι επιχειρήσεις παίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην Ευρωπαϊκή οικονομία απασχολώντας το 45,4% του βιομηχανικού δυναμικού καθώς και το 32,3% των εργαζομένων σε επιχειρήσεις υπηρεσιών.

Γράφημα 1. Κύκλος εργασιών ανά κλάδο και κατηγορία επιχείρησης στην ΕΕ, 1997

Πηγή: Eurostat, MME (theme4/sme)

Στην Ελλάδα η υποστήριξη των ΜΜΕ γίνεται μέσω κρατικής βοήθειας η οποία είναι και η κύρια πηγή, σύμφωνα με το νέο νόμο ανταγωνιστικότητας 2601 του 1998. Ο νόμος επικεντρώνεται στην ενίσχυση των νεοϊδρυθεισών επιχειρήσεων, στη μείωση της φορολόγησης των υπό ανάπτυξη επιχειρήσεων, στην ενίσχυση των επιχειρήσεων που επενδύουν σε υψηλή τεχνολογία καθώς και σε επενδύσεις εναλλακτικών πηγών ενέργειας.

Δυστυχώς οι κανονισμοί λειτουργίας και ανάπτυξης του κράτους περί επιχειρήσεων δεν διαχωρίζουν τις τελευταίες σε μικρές ή μεγάλες. Έτσι οι ΜΜΕ ακολουθούν γενικά τους κανονισμούς που διέπουν και τις μεγάλες επιχειρήσεις !

Το Υπουργείο Ανάπτυξης έχει την ευθύνη για όλους τους κανονισμούς και τις ρυθμίσεις των ΜΜΕ και ακολουθούν το κοινό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Βιομηχανίας το οποίο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω των Κοινοτικών Πακέτων Στήριξης.

Το δεύτερο πακέτο στήριξης που αφορούσε το διάστημα 1994 – 1999 προέβλεπε στην βοήθεια εκσυγχρονισμού της Ελληνικής οικονομίας και την ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων ενώ το τρίτο πακέτο, 2000 – 2006, υποστηρίζει την κοινωνία της πληροφορίας, την έρευνα και την ανάπτυξη καθώς και τον τομέα της νέας οικονομίας. Το 80% του τρίτου πακέτου στήριξης προβλέπεται να απορροφηθεί από μικρομεσαίες επιχειρήσεις προκειμένου να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα και η δημιουργία θέσεων εργασίας.

Η Ελλάδα αν και κατόρθωσε υψηλούς δείκτες ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια, η αύξηση του ΑΕΠ δεν δημιούργησε αντίστοιχα ποσοστά θέσεων εργασίας. Το 2000 το ποσοστό ανεργίας ανερχόταν στο 10% ενώ το επόμενο έτος η ανεργία έπεσε μόλις στο 9.6%.

Αν και τα τελευταία χρόνια ο χρηματοπιστωτικός τομέας της χώρας έχει εκσυγχρονιστεί ωστόσο η χρηματοδότηση νέων επιχειρήσεων καθώς και η δημιουργία εταιριών διαχείρισης επιχειρηματικών κεφαλαίων είναι η χαμηλότερη της Ευρώπης.

Η Ελληνική Κυβέρνηση γνωρίζει την ανάγκη εκσυγχρονισμού της διοικητικής και διαχειριστικής υποστήριξης των ΜΜΕ σε αρχικό και λειτουργικό στάδιο έτσι ώστε να απλοποιήσει και να βελτιώσει το επιχειρηματικό περιβάλλον.

Με την εισαγωγή του Ευρώ η ελληνική οικονομία ανοίγεται οριστικά στον παγκόσμιο ανταγωνισμό. Αυτή η εξέλιξη συνεπάγεται ευκαιρίες αλλά και κινδύνους. Στην επόμενη δεκαετία ο διεθνής ανταγωνισμός θα είναι εντονότατος. Ο ανταγωνισμός αυτός θα προέρχεται τόσο από χώρες χαμηλού κόστους, όσο και από χώρες υψηλής παραγωγικότητας και καινοτομίας. Αντίστοιχα, οι ελληνικές επιχειρήσεις χρειάζεται να πραγματοποιούν κέρδη ανταγωνιστικότητας που στηρίζονται στη μείωση του κόστους, στην καινοτομία και βέβαια στην ποιότητα παραγωγής. Ο διαρκής εκσυγχρονισμός των επιχειρήσεων, τόσο σε εξοπλισμό όσο και σε συστήματα λειτουργίας και

διοίκησης απαιτεί συνεχή επενδυτική προσπάθεια και συνεχή προσαρμογή στα νέα δεδομένα. Οι ελληνικές επιχειρήσεις χρειάζεται να ανακαλύπτουν συνεχώς τον εαυτό τους μέσα σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο ανταγωνιστικό περιβάλλον και να αναπροσαρμόζονται εγκαίρως προβλέποντας τις εξελίξεις και όχι ακολουθώντας τις.

Η μεγάλη ευκαιρία για τα χρόνια που έρχονται είναι τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν προκειμένου οι ΜΜΕ να σταθούν στο χώρο σύγχρονες και ισχυρές. Η βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και υπηρεσιών, η απλοποίηση διαδικασιών, η προσαρμογή στο διεθνή φορολογικό ανταγωνισμό, η εξασφάλιση ανταγωνιστικών όρων προμήθειας εισροών κοινής ωφέλειας, η έρευνα και η ανάπτυξη, η βελτίωση της αποτελεσματικότητας κρίσιμων συστημάτων της εθνικής ζωής, όπως της παιδείας και της κατάρτισης, η διαχείριση των δημόσιων έργων, η δημόσια διοίκηση, η διεθνής εμπορική πολιτική της χώρας πρέπει να είναι ο στόχος μας για τα επόμενα χρόνια.

II. Βασικές Αρχές Χρηματοδότησης Επιχειρήσεων

A. Θεσμικό πλαίσιο

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είναι τα βασικά σχήματα που δανείζονται από καταθέτες και δανείζουν επιχειρήσεις που επιθυμούν να επενδύσουν. Αντίθετα στις χρηματαγορές οι επενδυτές επενδύουν απ' ευθείας στην επιχείρηση δημιουργώντας έτσι διαπραγματεύσιμη αγορά χρεογράφων. Έτσι ενώ οι τιμές των χρεογράφων μπορούν και διαπραγματεύονται τα δάνεια που χορηγούνται από τραπεζικούς οργανισμούς όχι.

Τα τραπεζικά δάνεια είναι η πρωταρχική πηγή εξωτερικού δανεισμού, δανεισμού δηλαδή εκτός επιχείρησης, σε όλες τις χώρες. Σε καμία χώρα, ούτε ακόμη και στις Ηνωμένες Πολιτείες, η αγορά χρεογράφων δεν αποτελεί σημαντική πηγή χρηματοδότησης των επιχειρήσεων σχετικά πάντα με τα τραπεζικά δάνεια.

Η παρακολούθηση των δανειοδοτούμενων επιχειρήσεων από τις τράπεζες είναι ένας από τους λόγους ύπαρξης των τραπεζών δίνοντας σήμα επέμβασης όταν αυτό καταστεί αναγκαίο. Αντίθετα οι ομολογίες των επιχειρήσεων είναι διάσπαρτες σε επενδυτές και σε περίπτωση πτώχευσης της επιχείρησης οι ανυποψίαστοι επενδυτές κινδυνεύουν άμεσα. Επειδή η παρακολούθηση αυτή είναι δύσκολη ακόμη και για τα τραπεζικά συστήματα τα τελευταία είναι εύθραυστα. Ανάμεσα στο '80 και έως το '95 σε 35 χώρες εμφανίστηκε κρίση στο τραπεζικό σύστημα όπου ουσιαστικά αυτό σταμάτησε να λειτουργεί και οι οικονομίες εισήλθαν σε ύφεση. Όπου το τραπεζικό σύστημα είναι ασθενές έχουμε στη συνέχεια σημαντικά αρνητικά αποτελέσματα στην οικονομία.

Επειδή λοιπόν οι τράπεζες που στηρίζουν την οικονομία είναι ασταθείς οργανισμοί και επιρρεπείς σε επιβλαβείς τραπεζικούς πανικούς οι κυβερνήσεις πρέπει να παρέχουν ασφάλιση στις καταθέσεις των καταθετών και κανονισμούς εναντίον πρόσθετων λαμβανομένων κινδύνων. Η πρώτη κυβερνητική ασφάλιση καταθέσεων εμφανίζεται στις Ηνωμένες Πολιτείες το 1934. Το 1980 μόνο 16 χώρες είχαν πρόγραμμα ασφάλισης των καταθέσεων ενώ το 1999 68 χώρες είχαν ανάλογα προγράμματα¹¹. Τα δύο τρίτα των προγραμμάτων ασφάλισης σε παγκόσμιο επίπεδο έχουν εμφανιστεί τα τελευταία 15 χρόνια. Οι κρίσεις σε τραπεζικούς χώρους κατά τη

διάρκεια 1980 και 1990 προφανώς αποτελεί λόγο εξάπλωσης προγραμμάτων ασφάλισης από κυβερνήσεις.

Σύμφωνα με την Πράξη 1955/91 του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος καθορίζονται οι βασικές αρχές χρηματοδότησης των πάσης φύσεως επιχειρήσεων που διενεργούνται από τις εμπορικές τράπεζες. Οι τελευταίες καθορίζουν και τους όρους δανεισμού των επιχειρήσεων. Το θεσμικό πλαίσιο αφορά στη συνομολόγηση ποινικών ρητρών υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, στη προσκόμιση διάφορων αποδεικτικών όπως βεβαίωση ασφαλιστικής ενημερότητας προς το ΙΚΑ και κύριας ασφάλισης σε ασφαλιστικούς φορείς, στη προσκόμιση αποδεικτικού φορολογικής ενημερότητας και αποδεικτικού δελτίου δραστηριότητας της επιχείρησης κ.λ.π.

Κάθε τράπεζα χρηματοδοτεί εντός του ισχύοντος πλαισίου νομισματικών διατάξεων και με «ασφάλεια» ώστε οι κίνδυνοι για την τράπεζα να περιορίζονται στο ελάχιστο δυνατό με την τήρηση των διαδικαστικών και τεχνικών μεθόδων. Η χρηματοδότηση επενδυτικού προγράμματος επιχείρησης πρέπει να συνοδεύεται οπωσδήποτε με ίδια συμμετοχή του επιχειρηματία στην επένδυση προκειμένου ο κίνδυνος κατάρπτωσης του δανείου να είναι όσο το δυνατόν μικρότερος αφού ο επιχειρηματίας θα καταβάλει τη μέγιστη προσπάθεια προκειμένου να μην χάσει και τα κεφάλαια του. Χρηματοδοτήσεις μπορούν να γίνουν για τις τρέχουσες λειτουργικές ανάγκες της επιχείρησης, την απόκτηση παγίων εγκαταστάσεων της επιχείρησης και εξοπλισμού καθώς και για κεφάλαιο σε συμμετοχή άλλης επιχείρησης. Οι χρηματοδοτήσεις συγγενών επιχειρήσεων θεωρούνται ότι ενέχουν συνολικό κίνδυνο μεγαλύτερο αφού αυτές συνδέονται μεταξύ τους και η μία προβληματική επιχείρηση επηρεάζει τις άλλες. Η χρηματοδότηση πρέπει να καλύπτει τις πραγματικές ανάγκες της επιχείρησης. Η μη ορθή χρηματοδότηση π.χ. κεφαλαίου κίνησης για επένδυση παγίων μπορεί να δημιουργήσει στο εγγύς μέλλον προβλήματα στην επιχείρηση και ίσως τέλος και στις απαιτήσεις της τράπεζας. Η λήψη εξασφαλίσεων δεν σημαίνει και βιωσιμότητα της επιχείρησης.

Δεν επιτρέπονται χρηματοδοτήσεις για δημιουργία υπεραποθεμάτων. Επίσης δεν πραγματοποιούνται χρηματοδοτήσεις επιχειρήσεων για οφειλές που προέρχονται από οριστικές καθυστερήσεις. Οι εξασφαλίσεις επί ακινήτων, μηχανημάτων, εμπορευμάτων κ.λ.π. προσαρμόζονται σε τρέχουσα αξία και βέβαια τα τελευταία ασφαλιζονται από κάθε κίνδυνο.

---

¹ Kyel (1995), Garcia (1999) και Demirgüç-Kunt και Sobaci (2000)

Η χρηματοδότηση της επιχείρησης δεν σταματά με την εκταμίευση του ποσού δανείου. Η τράπεζα παρακολουθεί την πορεία της επιχείρησης με τριμηνιαία ισοζύγια, αποδεικτικά καταβολής ΦΠΑ κ.λ.π. Αν προκύψει κατά την εξυπηρέτηση του δανείου ληξιπρόθεσμη οφειλή πέραν των 6 μηνών, θάνατος/πτώχευση του/των δανειοληπτών, μείωση της πιστοληπτικής ικανότητας, διάλυση της επιχείρησης, λήψη δικαστικών μέτρων κατά των δανειοληπτών κ.λ.π. ή όπου τα συμφέροντα της τράπεζας επιβάλλουν τη διακοπή της χρηματοδότησης αυτή συντελείται.

Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών ορίζεται το ποσοστό της Εισφοράς του Νόμου 128/75 για επιστροφές διαφορών τόκων και υπολογίζεται με βάση τα υπόλοιπα των χορηγήσεων κάθε μήνα. Οι τράπεζες υποχρεούνται να υποβάλλουν στην Τράπεζα της Ελλάδος στοιχεία χορηγήσεων. Οποιαδήποτε καθυστέρηση αυτών συνεπάγεται κυρώσεις για την τράπεζα με υποχρεωτικές καταθέσεις σε άτοκο λογαριασμό στην Τράπεζα της Ελλάδος.

Τέλος, υποχρέωση της τράπεζας είναι η ενημέρωση του πελάτη για τα ισχύοντα επιτόκια χορήγησης, τα ποσοστά προμηθειών κ.λ.π. ενώ το επιτόκιο υπερημερίας ορίζεται σε 2,5% ετησίως πέραν του επιτοκίου σύμβασης ενήμερης οφειλής. Ο εκτοκισμός του δανείου παύει με τη συμπλήρωση δώδεκα μηνών μη είσπραξης των λογισμένων τόκων.

ι) Μέγιστη επιτρεπόμενη έκθεση σε κίνδυνο

Σύμφωνα με την Π.Δ. της Τράπεζας της Ελλάδος 2246/16.9.93 η μέγιστη επιτρεπόμενη έκθεση σε κίνδυνο για την τράπεζα και συνεπώς το ανώτατο επιτρεπτό όριο χρηματοδότησης μιας επιχείρησης δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 25% των ιδίων κεφαλαίων της τράπεζας ενώ δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 20% των ιδίων κεφαλαίων αν αφορά σε χρηματοδότηση ομάδας συνδεδεμένων / θυγατρικών εταιριών.

Χρηματοδότηση ίση με το 10% των ιδίων κεφαλαίων της τράπεζας θεωρείται μεγάλο χρηματοδοτικό άνοιγμα, το δε συνολικό ποσό αυτών των ανοιγμάτων δεν μπορεί να υπερβαίνει το 800% των ιδίων της κεφαλαίων.

ii) Κανόνες κεφαλαιουχικής επάρκειας

Για την προστασία των πελατών της κάθε τράπεζας η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (BIS) με την Επιτροπή της Βασιλείας για την επιτήρηση των τραπεζών όρισε όπως Ίδια Κεφάλαια προς στοιχεία Ενεργητικού (εντός και εκτός ισολογισμού) της τράπεζας θα πρέπει να έχουν ελάχιστη επιτρεπτή τιμή 8% του σταθμισμένου ενεργητικού. Ειδικότερα τα Ίδια Κεφάλαια χωρίζονται σε πρωτεύοντα ίδια κεφάλαια ή κεφάλαιο ζώνης I ή κύριο κεφάλαιο (core capital) κορμού και πρέπει να καλύπτει τουλάχιστον το 4% του σταθμισμένου ενεργητικού ενώ τα δευτερεύοντα ίδια κεφάλαια ή κεφάλαιο ζώνης II ή συμπληρωματικό κεφάλαιο ορίζεται ως

$$\text{κεφάλαιο ζώνης I} + \text{κεφάλαιο ζώνης II} \geq 8\% \text{ του σταθμισμένου ενεργητικού}$$

Κεφάλαιο ζώνης I.

Κοινές και προνομιακές μετοχές, δικαιώματα μειοψηφίας αν αφαιρεθεί η υπεραξία της τράπεζας λόγω της φήμης και πελατείας (good will). Ως δικαίωμα μειοψηφίας ορίζεται η θέση της επιχείρησης στο μετοχικό κεφάλαιο συγγενών επιχειρήσεων.

Κεφάλαιο ζώνης II.

Αποθεματικά για προβλέψεις ζημιών, μετατρέψιμες και διηνεκείς ομολογίες.

Τα στοιχεία Ενεργητικού και οι αντίστοιχοι συντελεστές στάθμισης κινδύνου ανά κατηγορία κινδύνου

Κατηγορία 1 (0%)

Μετρητά, Ομόλογα Δημοσίου, Έντοκα Γραμμάτια κ.λ.π.

Κατηγορία 2 (20%)

Μετρητά στη διαδικασία της είσπραξης, Απαιτήσεις Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Κατηγορία 3 (50%)

B. Μοντέλα αποτίμησης πιστωτικού κινδύνου δανείου

Μία από τις εργασίες που παραδοσιακά εκτελούν οι τράπεζες είναι η διαχείριση πιστωτικού κινδύνου. Ο κίνδυνος αυτός μπορεί να είναι κίνδυνος αφερεγγυότητας (default risk) όπου ο δανειζόμενος αδυνατεί να εξυπηρετήσει τις πληρωμές του δανείου του, κίνδυνος αντισυμβαλλομένου (counter party risk) που σχετίζεται με αθέτηση συμβατικών υποχρεώσεων του αντισυμβαλλομένου ή ακόμη και περιβαλλοντικός κίνδυνος (environmental risk) όπου η τράπεζα είναι υποχρεωμένη να καταβάλει αποζημίωση για ζημίες που ο δανειζόμενος της επέφερε στο περιβάλλον αν και η περίπτωση αυτή δεν εφαρμόζεται στην Ελληνική Επικράτεια.

Προκειμένου η τράπεζα να προσδιορίσει τον πιστωτικό κίνδυνο που διατρέχει, πρέπει να γνωρίζει όσο γίνεται καλύτερα το δανειζόμενό της. Χαρακτηριστικά της εταιρείας όπως η φήμη, τα κέρδη της, η συμμετοχή της στο δανεισμό, η ενεχυρίαση εγγυήσεων καθώς και στοιχεία της αγοράς όπως το επίπεδο της οικονομίας, τα επιτόκια δανεισμού κλπ σχετίζονται άμεσα με τον πιστωτικό κίνδυνο που διατρέχει η τράπεζα σε κάθε δανεισμό της.

Για τη μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου χρησιμοποιούνται παραδοσιακές αλλά και νέες μέθοδοι που και αυτές στηρίζονται στις παραδοσιακές.

i) Παραδοσιακές μέθοδοι αποτίμησης πιστωτικού κινδύνου.

Οι παραδοσιακές μέθοδοι χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία μέτρησης πιστωτικού κινδύνου χρηματοδότησης αφορά στον έλεγχο ποιοτικών κριτηρίων / χαρακτηριστικών της επιχείρησης από εξειδικευμένα άτομα. (Expert Systems). Η δεύτερη κατηγορία μέτρησης πιστωτικού κινδύνου είναι η διαβάθμιση των δανειζομένων σε κατηγορίες κινδύνου (rating systems) και η τρίτη κατηγορία αφορά σε προκαθορισμένα σημεία βάρους ελέγχου της φερεγγυότητας του δανειζόμενου (credit scoring systems).

1. Μοντέλα βασισμένα σε ποιοτικά κριτήρια. (Expert Systems).

Η αξιολόγηση των εταιριών που τηρούν πλήρη σειρά λογιστικών βιβλίων στηρίζεται σε ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες και εξετάζονται παράλληλα με τους αντίστοιχους του κλάδου της επιχείρησης.

- Η εικόνα της επιχείρησης καθώς και η θέση της στον κλάδο είναι τα κυριότερα ποιοτικά κριτήρια που εξετάζονται.
- Η ύπαρξη δυσμενών στοιχείων σε βάρος της επιχείρησης ή τυχόν προβλήματα που διαφαίνονται στην έκθεση του Ορκωτού λογιστή.
- Ειδικότερα η εικόνα της επιχείρησης διαφαίνεται μέσα από το management της. Η χρησιμοποίηση σύγχρονων μεθόδων διοίκησης συντελεί στην ανάπτυξη της επιχείρησης.
- Η γνώση και η εμπειρία στο αντικείμενο παραγωγής της επιχείρησης, οι σχέσεις των εταίρων και η ηλικία τους καθώς και η ενδεχόμενη διαδοχή των μελών διοίκησης, η ύπαρξη εξειδικευμένου προσωπικού, τα έτη λειτουργίας της επιχείρησης είναι κριτήρια που ελέγχονται.
- Ο σύγχρονος τεχνολογικός εξοπλισμός καθώς και η ποιότητα και η ανταγωνιστικότητα του προϊόντος που παράγεται.
- Τέλος ελέγχονται τα ποσοτικά δεδομένα της επιχείρησης όπως τα πάγια στοιχεία, τα αποθέματα, τα Ίδια και Ξένα Κεφάλαια, τα δάνεια, η ρευστότητα καθώς και οι πιστώσεις της επιχείρησης προς τους πελάτες της. Η εξέλιξη του κύκλου εργασιών τα τελευταία τρία χρόνια, τα μικτά κέρδη και η αποδοτικότητα της επιχείρησης είναι κάποια στοιχεία που ελέγχονται περιοδικά. Για το κάθε ένα ποσοτικό κριτήριο υπάρχει και το αντίστοιχο σημείο/α συναγερού και επανελέγχου για στενότερη παρακολούθηση προκειμένου να περιορισθεί ο τυχόν πιστωτικός κίνδυνος που απορρέει από τα νέα δεδομένα και ο οποίος μπορεί να διακόψει ακόμη και την εναπομείνασα χρηματοδότηση ή να περάσει το υπόλοιπο του δανείου σε λογαριασμό καθυστερήσεων και να γίνει άμεσα απαιτητό.

Για τις επιχειρήσεις με λογιστικά βιβλία β' κατηγορίας ακολουθούνται τα ποιοτικά κριτήρια που προαναφέρθηκαν και για τις μεγαλύτερες σε μέγεθος επιχειρήσεις. Για τα ποσοτικά κριτήρια όμως ακολουθείται για τα τελευταία τρία χρόνια η εξέλιξη των πωλήσεων, των υποχρεώσεων, των αποτελεσμάτων χρήσης καθώς και η σχέση Ιδίων προς Ξένα κεφάλαια.

Η απόφαση για τη χρηματοδότηση της επιχείρησης παίρνεται αφού ελεγχθεί

- Η φήμη της επιχείρησης, η διάθεση της επιχείρησης να αποπληρώσει το δάνειο ή η ιστορικότητα ανάλογων αποπληρωμών της επιχείρησης,
- Το μέγεθος του δανείου αλλά και η συμμετοχή (μόχλευση) της επιχείρησης στη χρηματοδότηση. Ένα δάνειο μεγάλο σε σχέση με το κεφάλαιο της εταιρίας μπορεί να οδηγήσει γρήγορα την εταιρία σε πτώχευση,
- Τα κέρδη της επιχείρησης από τα οποία θα αποπληρώνεται το δάνειο,
- Οι εγγυήσεις που δίδονται σε περίπτωση αφερεγγυότητας του δανειζομένου,
- Το είδος του κύκλου εργασιών της επιχείρησης. Υψηλή μεταβλητότητα των κερδών αυξάνει το ενδεχόμενο ο δανειζόμενος να μην είναι σε θέση να αποπληρώσει τη δόση του δανείου.
- Το ύψος του επιτοκίου. Σε περιόδους υψηλών επιτοκίων οι καλοί δανειζόμενοι απομακρύνονται από την αγορά δανείων αυτοχρηματοδοτώντας την επένδυση ενώ απομένουν οι λιγότερο αξιόπιστοι για να χρηματοδοτηθούν.

Επειδή όμως το καθένα από τα παραπάνω χαρακτηριστικά δεν έχει συγκεκριμένο βάρος είναι φυσικό ένας ειδικός σε χρηματοδοτήσεις να χαρακτηρίζει τελείως διαφορετικά δύο δανειζόμενους αφού υπάρχει υποκειμενικότητα.

2. Διαβάθμιση δανειζομένων σε κατηγορίες κινδύνου (Rating Systems)

Το παλαιότερο σύστημα διαβάθμισης δανειζομένων χρησιμοποιείται στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής από ελεγκτικούς μηχανισμούς και τραπεζίτες προκειμένου να ελέγχουν τα αποθεματικά που διατηρούν για να καλύπτουν τις απώλειες που προέρχονται από δάνεια. Με την πάροδο του χρόνου οι μηχανισμοί διαβάθμισης βελτιώθηκαν και σήμερα το 60% των τραπεζών έχει αναπτύξει εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης 1-10 για χορηγήσεις δανείων. Οι διαβαθμίσεις αυτές είναι AAA, AA, A, BBB, BB, B, CCC, CC, C και D (αναμενόμενη απώλεια χορήγησης 100%).

3. Μοντέλα Μέτρησης Φερεγγυότητας (Credit Scoring Systems)

Τα μοντέλα μέτρησης φερεγγυότητας χρησιμοποιούν δεδομένα δανειζομένων προκειμένου να υπολογιστεί η πιθανή πτώχευση του δανειζομένου ή να ταξινομηθούν οι δανειζόμενοι σε κατηγορίες κινδύνου. Στηριζόμενα σε χρηματοοικονομικά στοιχεία του δανειζόμενου, π.χ. ο συντελεστής μόχλευσης, δείκτες κερδοφορίας κ.λ.π. μπορούν να προσδιορίσουν τη πιθανή πτώχευση του δανειζομένου αναλύοντας στατιστικά τα παραπάνω χαρακτηριστικά.

Τα μοντέλα μέτρησης φερεγγυότητας μπορούν να χωριστούν σε

- γραμμικά μοντέλα πιθανοτήτων
- μοντέλα Logit και
- μοντέλα γραμμικής διακριτικής ανάλυσης.

Τα δύο πρώτα μοντέλα χρησιμοποιούνται για την πιθανότητα πτώχευσης του δανειζομένου ενώ το τρίτο μοντέλο κατανέμει τους δανειζόμενους σε υψηλού ή χαμηλού επιπέδου κατηγορία κινδύνου πτώχευσης.

3.1. Γραμμικά μοντέλα πιθανοτήτων

Τα Γραμμικά μοντέλα πιθανοτήτων χρησιμοποιούν δεδομένα παλαιότερων αποπληρωμών δανείων π.χ. συντελεστής μόχλευσης, κερδοφορίας κλπ ως

στοιχεία πρόβλεψης αποπληρωμής νέου δανείου. Για παράδειγμα αν υποθέσουμε ότι δύο χαρακτηριστικά επηρέασαν στο παρελθόν πωχεύσεις δανειοληπτών σ ένα κλάδο όπως η μόχλευση (M) κατά 50% καθώς και οι πωλήσεις προς κεφάλαια (Π/Κ) κατά 10% τότε το γραμμικό μοντέλο πιθανότητας πώχευσης ενός δανειολήπτη του ίδιου κλάδου θα είναι $E(z)=0,5M+0,1Π/Κ+ε$. Αν λοιπόν μία εταιρία έχει συντελεστή μόχλευσης M 0,3 και Π/Κ 2 τότε η αναμενόμενη πιθανότητα πώχευσης της εταιρίας είναι $E(z)=0,35$ ή 35% + ένα ποσοστό λάθους ε.

3.2. Μοντέλα Logit

Η αναμενόμενη πιθανότητα πώχευσης της δανειζόμενης εταιρίας $E(z)$ που προκύπτει από το προαναφερθέν γραμμικό μοντέλο μπορεί να δώσει πιθανότητα εκτός διαστήματος $[0..1]$. Το μοντέλο Logit προσπερνά την αδυναμία αυτή περιορίζοντας την κλίμακα σε $0..1$ χρησιμοποιώντας $F(z)=1/(1+e^{-z})$ όπου $e = 2.718$

3.3. Μοντέλα γραμμικής διακριτικής ανάλυσης

Σύμφωνα με χρηματοοικονομικά χαρακτηριστικά οι δανειοδοτούμενοι ταξινομούνται σε κατηγορίες υψηλού ή χαμηλού κινδύνου. Τέτοιου είδους υποδείγματα αναπτύχθηκαν από τον E.I.Altman για τις εισηγμένες βιομηχανίες της Αμερικής. Για παράδειγμα $z=1,2x_1+1,3x_2+0,1x_3+1,2x_4+3,2x_5$ όπου x_i διάφοροι χρηματοοικονομικοί δείκτες. Ανάλογα με την τιμή κινδύνου πώχευσης z κατατάσσεται και η επιχείρηση.

Ωστόσο, όλα τα μοντέλα μέτρησης φερεγγυότητας – credit scoring – παρουσιάζουν προβλήματα που απορρέουν π.χ. δύο μόνο καταστάσεις, πώχευση και μη πώχευση της επιχείρησης, ενώ στην πραγματικότητα

υπάρχουν διαβαθμίσεις κατάπτωσης που προκύπτουν από την μη πληρωμή ή καθυστέρηση τόκων έως και την κατάπτωση όλων των πληρωμών τόκων και κεφαλαίου. Δεύτερον, το γεγονός ότι οι συντελεστές είναι σταθεροί μόνο για μικρές περιόδους και όχι συνέχεια όπως εμφανίζονται. Τέλος, μπορεί να θεωρηθεί το γεγονός ότι υπάρχουν παράμετροι που δεν ποσοτικοποιούνται και μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά την πιθανότητα κατάπτωσης.

ii) Νεώτερα μοντέλα μέτρησης πιστωτικού κινδύνου.

Τα μοντέλα αυτά βασίζονται στην χρηματοοικονομική θεωρία καθώς και χρηματοοικονομικά δεδομένα της αγοράς προκειμένου να προσεγγίσουν την πιθανότητα κατάπτωσης μιας επιχείρησης ή ενός δανείου αυτής.

1. Μέθοδος με βάση τις αποδόσεις κρατικών και εταιρικών ομολογιών.

Η απόδοση i ενός κρατικού ομολόγου για μία περίοδο πρέπει να ισούται με την πιθανότητα p η επιχείρηση να αποπληρώσει στο τέλος της περιόδου το δανεισθέν κεφάλαιο και τόκο $1+k$ στη τράπεζα δηλ. θα πρέπει $1+i = p(1+k)$

ή $p = \frac{1+i}{1+k}$ προκειμένου να είναι αδιάφορο σε έναν επενδυτή σε ποιο από τα δύο είδη να επενδύσει.

Συνεπώς ορίζοντας την πιθανότητα μη αποπληρωμής $1-p$ ο τραπεζικός οργανισμός μπορεί να ορίσει στη συνέχεια το ασφάλιστρο πιστωτικού κινδύνου, risk premium, $k-i$. Αν εμπλέξουμε στη συνέχεια εγγυήσεις και υποθήκες γ που συνήθως συνοδεύουν ένα δάνειο τότε η παραπάνω σχέση διαμορφώνεται ως εξής

$1+i = p(1+k) + \gamma(1+k) * (1-p)$ όπου $\gamma(1+k) * (1-p)$ είναι το ποσό αποπληρωμής του τραπεζικού οργανισμού σε περίπτωση πτώχευσης της επιχείρησης.

Το δε ασφάλιστρο πιστωτικού κινδύνου ορίζεται ως $k-i = \frac{1+i}{\gamma + p - p\gamma} - (1+i)$.

Η μέθοδος αυτή μπορεί να επεκταθεί για περισσότερες της μιας περιόδου αρκεί η πιθανότητα κατάπτωσης του δανείου ή της ομολογίας της επόμενης περιόδου να υπολογιστεί επί της πιθανότητας κατάπτωσης της προηγούμενης περιόδου. Για παράδειγμα για μία εταιρική ομολογία δύο ετών η πιθανότητα αποπληρωμής για τον πρώτο χρόνο p_1 ορίζεται ως $p_1 = \frac{1+i_1}{1+k_1}$ ενώ για το

δεύτερο χρόνο $p_2 = \frac{1+f_1}{1+c_1}$ όπου

$$1+f_1 = \frac{(1+i_2)^2}{1+i_1} \quad \text{και} \quad 1+c_1 = \frac{(1+k_2)^2}{1+k_1} \quad \text{και} \quad i_1, i_2 \quad \text{οι αποδόσεις κρατικού}$$

ομολόγου ενός και δύο ετών όπως και k_1, k_2 οι αντίστοιχες αποδόσεις εταιρικής ομολογίας. Η δε πιθανότητα μη αποπληρωμής για το δεύτερο χρόνο ως $1-p_2$ και η συνολική πιθανότητα μη αποπληρωμής και για τις δύο περιόδους υπολογίζεται ως $c_p = 1-p_1 p_2$

2. Μέθοδος της οριακής θνησιμότητας

Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιεί ιστορικά στοιχεία κατάπτωσης εταιρικών δανείων και ομολογιών δημόσια διαπραγματεύσιμων ανά κατηγορία φερεγγυότητας. Η πιθανότητα κατάπτωσης για κάθε επόμενο έτος αυξάνεται, υπολογίζεται δε ως

$$MMR_1 = (\text{συνολικό ποσοστό θνησιμότητας τον 1ο χρόνο}) /$$

(συνολικό ποσοστό δανείων-ομολογιών που αποπληρώθηκαν κατά τον 1ο χρόνο)

MMR_2 κατά το 2ο χρόνο κ.ο.κ.

3. Μοντέλα RAROC

Τα μοντέλα RAROC ή μοντέλα απόδοσης κεφαλαίου προσαρμοσμένης στον κίνδυνο (Risk Adjusted Return on Capital) είναι τα δημοφιλέστερα μοντέλα αποτίμησης πιστωτικού κινδύνου και βασίζονται σε ιστορικά δεδομένα. Σήμερα χρησιμοποιούνται ευρέως από μεγάλες τράπεζες της Αμερικής και της Ευρώπης.

Επειδή δεδομένα σχετικά με δάνεια είναι σπάνια μια και δεν δημοσιοποιούνται προκειμένου να υπολογιστεί το ασφάλιστρο πιστωτικού κινδύνου καταφεύγουμε σε εταιρικές ομολογίες που διαπραγματεύονται δημόσια.

Τα μοντέλα RAROC μετρούν βασικά το εισόδημα που προκύπτει από τόκους και αμοιβές διαχείρισης του δανείου ως προς τον κίνδυνο κατάπτωσης του δανείου. Ο κίνδυνος κατάπτωσης του δανείου αναλύεται περαιτέρω ως το ποσοστό μη αναμενόμενου κινδύνου (ποσοστό χειρότερης περίπτωσης - 99%) επί του ποσοστού του δανείου που θα χαθεί σε περίπτωση κατάπτωσης. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν ιστορικά στοιχεία για τον αναμενόμενο κίνδυνο και ποσοστό που προκύπτει τότε το ποσό κατάπτωσης ενός δανείου (ΔL) υπολογίζεται ως
$$\Delta L = -D_L * L * \Delta R / (1 + R)$$
 όπου D_L η σταθμισμένη διάρκεια του δανείου, L το δανεισθέν ποσό και $\Delta R / (1 + R)$ η μεταβολή στα επιτόκια της χειρότερης περίπτωσης 99%.

Αν ο συντελεστής RAROC του δανείου υπερβαίνει το εσωτερικό κόστος της χρηματοδότησης που η τράπεζα ορίζει το δάνειο χορηγείται διαφορετικά απορρίπτεται ή ζητείται μεγαλύτερο ασφάλιστρο.

4. Μοντέλα Option

Πρώτος ο καθηγητής Merton απέδειξε πως η τιμή ενός δανείου με κίνδυνο στην αγορά ακολουθεί τον τύπο $L(\tau) = B e^{-i\tau} [(1/d) N(h_1) + N(h_2)]$ όπου

B ποσό δανεισμού, d ποσοστό μόχλευσης, i επιτόκιο χωρίς κίνδυνο, $e = 2,718$, τ υπόλοιπο διάρκειας δανείου έως τη λήξη, $N(h_1)$, $N(h_2)$

πιθανότητες κανονικής κατανομής όπου η απόκλιση είναι μεγαλύτερη από τις τιμές h_1, h_2 όπου

$h_1 = -[1/2 \sigma^2 \tau - \ln(d)]/\sigma \sqrt{\tau}$, $h_2 = -[1/2 \sigma^2 \tau + \ln(d)]/\sigma \sqrt{\tau}$ και σ^2 η απόκλιση του κεφαλαίου της εταιρίας.

Ο δε συντελεστής κινδύνου του δανείου ορίζεται ως

$$k(\tau)-i = (-1/\tau) \ln[N(h_2) + (1/d)N(h_1)].$$

Έτσι ο Merton απέδειξε πως ο δανειστής θα πρέπει να τροποποιεί ανάλογα το συντελεστή κινδύνου $k(\tau)-i$ καθώς και το ποσοστό μόχλευσης της εταιρίας d αλλά και ο κίνδυνος κεφαλαίων της εταιρίας σ^2 τροποποιείται.

Ενώ το μοντέλο αυτό φαίνεται πραγματικά ένα εξαιρετικό εργαλείο που αποτιμά την πιθανότητα κατάρρευσης και προσδιορίζει το ασφάλιστρο κινδύνου ωστόσο στην πράξη ο προσδιορισμός της πραγματικής αξίας της δανειζόμενης εταιρίας (A) καθώς και της ρευστότητας των κεφαλαίων της εταιρείας σ^2 αποτελεί πρόβλημα στην αξιοποίηση του μοντέλου.

Γ. Μοντέλα αποτίμησης πιστωτικού κινδύνου χαρτοφυλακίου δανείων

i) Απλά μοντέλα αποτίμησης πιστωτικού κινδύνου χαρτοφυλακίου δανείων.

Ένα απλό μοντέλο που μετρά την πιθανότητα ενός δανείου να υποτιμηθεί ή να ανατιμηθεί είναι το μοντέλο μετακίνησης του δανείου σε άλλη κλάση. Πίνακες ποσοστών τέτοιων μετακινήσεων προέρχονται από εσωτερικούς πίνακες φερεγγυότητας της τράπεζας ή διεθνείς οίκους όπως Moody's και S&P. Έτσι με την μέθοδο αυτή ο τραπεζικός οργανισμός μπορεί να απορρίψει δάνειο υψηλού κινδύνου προτιμώντας κάποιο άλλο με μικρότερο ποσοστό μετακίνησης σε υψηλότερου κινδύνου κλάση.

ii) Η θεωρία του σύγχρονου χαρτοφυλακίου (MPT)

Σύμφωνα με τη θεωρία του σύγχρονου χαρτοφυλακίου ο κίνδυνος του χαρτοφυλακίου δανείων ή ομολογιών δημόσια διαπραγματεύσιμων σ_p^2 ορίζεται ως $\sigma_p^2 = \sum x_i^2 \sigma_i^2 + \sum \sum x_i x_j \rho_{ij} \sigma_i \sigma_j$ όπου

x_i η ποσόστωση του δανείου i στο χαρτοφυλάκιο,
 ρ_{ij} ο συντελεστής συσχέτισης αποδόσεων δανείων i, j
 σ_i^2 η απόκλιση απόδοσης του δανείου i

Ένας συνδυασμός λοιπόν χορηγήσεων με μειωμένους συντελεστές συσχέτισης μπορεί να μειώσει τον κίνδυνο του χαρτοφυλακίου στο ελάχιστο για ένα τραπεζικό οργανισμό. Παρόλα αυτά οι περισσότεροι διαχειριστές χαρτοφυλακίων επιθυμούν μεγαλύτερες αποδόσεις ρισκάροντας όμως περισσότερο.

iii) Διαχειριστής χαρτοφυλακίου δανείων KMV

Η KMV διαχείριση χαρτοφυλακίου δανείων βασίζεται σε options και στη μέθοδο Merton προκειμένου να μετρήσει την πιθανότητα κατάπτωσης του χαρτοφυλακίου.

Η μέθοδος μετρά την απόδοση του δανείου R_i , τον κίνδυνο του δανείου σ_i καθώς και το βαθμό συσχέτισης δύο δανείων σ_{ij} να καταπέσουν την ίδια στιγμή.

Γνωρίζοντας τα παραπάνω ο διαχειριστής του χαρτοφυλακίου είναι σε θέση να επιλέξει το αποδοτικότερο χαρτοφυλάκιο.

Σύμφωνα με την KMV η απόδοση του δανείου R_i υπολογίζεται ως η ετήσια απόδοση του δανείου (AIS_i) μείον το ποσό της κατάπτωσης που υπολογίζεται ως η πιθανότητα της αναμενόμενης κατάπτωσης του δανείου (EDF_i) επί το ποσό του δανείου που θα απωλεσθεί αν ο δανειολήπτης τελικά πτωχεύσει (LGD_i) ή

$$R_i = AIS_i - [EDF_i * LGD_i]$$

Ο κίνδυνος του δανείου σ_i ορίζεται ως το ποσοστό απόκλισης από την αναμενόμενη τιμή κατάπτωσης σ_{Di} επί το ποσό που θα χαθεί σε περίπτωση

κατάπτωσης LGD_i . Το δε ποσοστό απόκλισης από την αναμενόμενη τιμή κατάπτωσης σ_{Di} ορίζεται ως η τετραγωνική ρίζα του γινομένου της αναμενόμενης πιθανότητας κατάπτωσης EDF_i επί την πιθανότητα να μην ισχύσει η αναμενόμενη πιθανότητα κατάπτωσης $(1 - EDF_i)$ ή

$$\sigma_{Di} = \sqrt{EDF_i \times (1 - EDF_i)}$$

iv) *CREDIT RISK +*

Το μοντέλο αυτό αναπτύχθηκε από την CSFP (Credit Suisse Financial Products) και προσπαθεί να εκτιμήσει τον αναμενόμενο κίνδυνο ενός δανείου όπως και την κατανομή των απωλειών προσδιορίζοντας έτσι τα κεφάλαια που πρέπει να δεσμευτούν γι' αυτήν την χορήγηση. Σε αντίθεση με το μοντέλο CreditMetrics της J.P.Morgan όπου η ιστορικότητα των καταπτώσεων θεωρείται δεδομένη, στο μοντέλο CreditRisk+ η πιθανότητα κατάπτωσης δανείου σ' ένα χαρτοφυλάκιο θεωρείται τελείως τυχαία ενώ η συσχέτιση κατάπτωσης ανάμεσα σ' όλα τα ζεύγη δανείων θεωρείται μηδενική δηλ. δεν υπάρχει συσχέτιση και ένα δάνειο δεν μπορεί να επηρεάσει κάποιο άλλο. Το μοντέλο αυτό είναι ιδανικό για τραπεζικούς οργανισμούς που χορηγούν δάνεια χαμηλών ποσών και πολλά.

Η πιθανότητα κατάπτωσης n δανείων σύμφωνα με την κατανομή Poisson ορίζεται ως $e^{-m} m^n / n!$ Όπου $e=2,718$ και m το ποσοστό των καταπτώθεντων δανείων.

Η συνολική κάλυψη υπολογίζεται ως το ποσό που αντιστοιχεί στην χειρότερη μη αναμενόμενη περίπτωση 1% μείον το γινόμενο του αριθμού των αναμενομένων καταπτώθεντων δανείων n επί το ποσό κατάπτωσης ανά δάνειο επί το συνολικό χορηγηθέν ποσό.

v) *CREDIT METRICS*.

Η μέθοδος αυτή αναπτύχθηκε το 1997 από την J.P.Morgan με χορηγούς την Bank of America και την Union Bank of Switzerland προκειμένου να αποτιμηθεί ο κίνδυνος μη διαπραγματεύσιμων κεφαλαίων όπως είναι τα δάνεια και οι εταιρικές ομολογίες με χρήση του value at risk (VAR).

Η αποτίμηση $VAR = 1.65 * \text{τιμή του δανείου } P * \text{τυπική απόκλιση της απόδοσης } \sigma$. Αλλά τόσο η αξία του δανείου P όσο και η τυπική απόκλιση σ της απόδοσης σε μια χρονική στιγμή δεν μπορούν να προσδιοριστούν.

Γνωρίζοντας όμως 1) την πιστοληπτική κατηγορία στην οποία ανήκει η δανειζόμενη επιχείρηση 2) την πιθανότητα να αλλάξει η πιστοληπτική κατηγορία του προς τα κάτω ή πάνω 3) το ποσοστό ανάκτησης δανείων που κατέπεσαν και 4) τις αποδόσεις των ομολόγων μπορούμε να προσδιορίσουμε το VAR.

Αν το δάνειο προσομοιωθεί με κρατικό ομόλογο ίδιας n διάρκειας και ίδιου επιτοκίου τότε η τιμή του δανείου $P = \text{τοκομερίδιο} + \text{τοκομερίδιο}/(1+r_1+s_1) + \text{τοκομερίδιο}/(1+r_2+s_2)^2 + \dots + (\text{τοκομερίδιο} + \text{δάνειο})/(1+r_n+s_n)^n$ όπου

r_i απόδοση χωρίς κίνδυνο περιόδου i

s_i spread περιόδου i

Αν λοιπόν ένας τραπεζικός οργανισμός αποφάσιζε να πουλήσει αυτό το δάνειο σ' ένα άλλο τραπεζικό οργανισμό τότε η τιμή του δανείου θα υπολογιζόταν σύμφωνα με τα παραπάνω.

Στις κανονικές κατανομές η πιθανότητα μίας αξίας να πέσει κάτω από ένα όριο, για τη χειρότερη περίπτωση του 5% υπολογίζεται ως $5\% VAR = 1,65\sigma$ και αντίστοιχα $1\% VAR = 2,33\sigma$. Όμως οι τιμές των δανείων δεν ακολουθούν κανονική κατανομή, το δε $5\% VAR = 95\%$ της πραγματικής κατανομής ενώ το $1\% VAR = 99\%$ της πραγματικής κατανομής.

Η μέθοδος αυτή υπολογίζει δύο τιμές VAR. Μία για κανονικές κατανομές των τιμών δανείων και μία για τις πραγματικές τιμές δανείων.

Επειδή κάθε δάνειο έχει διαφορετικό VAR απαιτείται και διαφορετική κάλυψη κεφαλαίου. Σύμφωνα όμως με τον κανονισμό της Βασιλείας όλα τα δάνεια υπόκεινται σε 8% κάλυψη κεφαλαίου άσχετα αν η επιχείρηση που

πρόκειται να δανεισθεί είναι πιστοληπτικής ικανότητας AAA ή CC για παράδειγμα καθιστώντας το μοντέλο μόνο εσωτερικό μοντέλο αποτίμησης πιστωτικού κινδύνου.

III. Που διαφέρουν οι ΜΜΕ από τις μεγάλες επιχειρήσεις και γιατί χρειάζονται ιδιαίτερη μεταχείριση & υποστήριξη

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν το 99% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων στον Ελλαδικό χώρο ενώ απασχολούν πάνω από το 75% των εργαζομένων της χώρας.

Πολλοί πιστεύουν πως οι μεγάλες επιχειρήσεις μπορούν και παράγουν περισσότερο αποδοτικά από τις ΜΜΕ στηριζόμενες στις οικονομίες κλίμακος. Αυτό μπορεί να συμβαίνει αλλά οι ΜΜΕ είναι εκείνες στις οποίες ανακαλύπτονται νέα πράγματα. Γρήγορες, περισσότερο ευέλικτες και πολύ πιο τολμηρές από τις μεγάλες επιχειρήσεις οι ΜΜΕ παράγουν προϊόντα που βρίσκεις στα ράφια των μουσείων, των καταστημάτων και των σπιτιών.

Αλλά πολλά είναι τα προβλήματα και οι αδυναμίες των ΜΜΕ που μπορούν να τις θέσουν εκτός λειτουργίας όπως η έλλειψη επενδύσεων και ρευστότητας, οι απογοητευτικές πωλήσεις, ο φτωχός ή καθόλου επιχειρησιακός σχεδιασμός, η έλλειψη επιχειρηματικής εμπειρίας κ.λ.π.

Σκοπός επιχείρησης

Σκοπός κάθε επιχείρησης είναι να λειτουργήσει κερδοφόρα με ορίζοντα χρόνου. Θα πρέπει να είναι ανταγωνιστική στο προϊόν και τις τιμές της. Χρειάζεται λοιπόν γνώση του αντικειμένου που θα διασφαλίσει την ποιότητα του στον πελάτη σε ανταγωνιστικές τιμές. Το προϊόν βέβαια είναι αυτό που θέλει ο πελάτης και όχι κάτι άλλο. Αυτό απαιτεί γνώση όχι μόνο του αντικειμένου παραγωγής αλλά και γνώση το τι θέλει η αγορά και ο πελάτης της. Η σωστή κοστολόγηση του προϊόντος είναι αναγκαία για να γίνει το προϊόν ανταγωνιστικό. Όλα αυτά απαιτούν επενδύσεις και εργατικό δυναμικό. Η απελευθέρωση της αγοράς τα τελευταία χρόνια βάζει στο παιχνίδι αυτό όλο και περισσότερες επιχειρήσεις με το ίδιο αντικείμενο. Η ανταγωνιστικότητα πλέον είναι όρος που θεσπίζεται όλο και περισσότερο.

Δυσκολίες και προβλήματα.

ι) Κατεύθυνση επιχείρησης – Στελέχωση

Ένα κοινό χαρακτηριστικό των ΜΜΕ είναι ότι η διαχείριση της επιχείρησης βρίσκεται σε χέρια ανθρώπων που πιθανόν να γνωρίζουν το αντικείμενο παραγωγής τους αλλά πολύ λίγα γνωρίζουν όπως τι η αγορά έχει ανάγκη σήμερα ή τι διοίκηση η επιχείρηση χρειάζεται ώστε να γίνει ανταγωνιστικότερη και παραγωγικότερη. Η έλλειψη εξειδικευμένων στελεχών είναι ένα άλλο πρόβλημα. Μια μεγάλη επιχείρηση μπορεί ευκολότερα να βρει ένα ειδικό στέλεχος απ' ότι μία μικρομεσαία επιχείρηση και τούτο διότι το στέλεχος θα προτιμήσει στην πρώτη ευκαιρία να απασχοληθεί από τη μεγάλη επιχείρηση μια και θεωρεί ότι η βιωσιμότητα μίας ΜΜΕ είναι μικρότερη της μεγάλης ή οι αποδοχές της μεγάλης είναι ελκυστικότερες αφού τα περιθώρια κέρδους είναι μεγαλύτερα συνήθως σε μια μεγάλη επιχείρηση.

Η έλλειψη στελεχών οδηγεί σε έλλειψη ξεκάθαρων κατευθύνσεων και στόχων. Οι έλλειψη στόχων ή εφαρμογή προγραμμάτων ανάπτυξης με ασαφείς στόχους δεν είναι ότι καλύτερο για μια χρηματοδότηση που θα βοηθήσει και θα ενισχύσει την παραγωγή της επιχείρησης. Πρέπει λοιπόν η ΜΜΕ προκειμένου να ενισχυθεί να αγοράσει οικονομικοτεχνικές μελέτες προερχόμενες εκτός επιχείρησης. Τέτοιες μελέτες κοστίζουν και πιθανόν να μην καλύπτουν επακριβώς τα σχέδια της επιχείρησης.

Μελέτη στη Μεγάλη Βρετανία, η οποία θεωρείται ότι διαθέτει δεδομένα αξιολόγησης επιχειρήσεων και προσπαθεί να ισχυροποιήσει τις ΜΜΕ, στην προσπάθεια της να τις αξιολογήσει με διάφορους δείκτες διαχείρισης καθώς και αρτιότητας προϊόντος – υπηρεσίας παρατήρησε την ύπαρξη μέχρι και τριπλασίων εργαζομένων σε κάποιες απ' αυτές. Συγκεκριμένα το ¼ των πιο αδύναμων επιχειρήσεων παρουσιάζει πληθώρα εργαζομένων έως και τρεις φορές από το ισχυρότερο ¼. Ενώ για στελέχη επιχειρήσεων, ο αριθμός τους διπλασιάζεται στις αδύναμες σε σχέση με τις ισχυρές.

Η δυσκολία στην αλλαγή αντικειμένου / δραστηριότητας της επιχείρησης καθώς και η αδυναμία άμεσης προσαρμογής σε νέα δεδομένα αποτελεί για την ΜΜΕ ορατό κίνδυνο.

ii) Εκσυγχρονισμός

Η αδυναμία άμεσης προσαρμογής στα νέα δεδομένα όπως στις νέες τεχνικές παραγωγής, στη προσέγγιση κεφαλαίων, στην αλλαγή της υποδομής και της οργάνωσης κ.λ.π. καθώς και η δυσκολία στην αλλαγή αντικειμένου / δραστηριότητας της επιχείρησης αποτελεί για την ΜΜΕ ορατό κίνδυνο ενώ για μία μεγάλη επιχείρηση σε πολύ μικρότερο βαθμό.

iii) Κράτος και κανονισμοί

Η φωνή των ΜΜΕ δεν εισακούγεται όσο θα έπρεπε από τις εκάστοτε κυβερνήσεις. Οι αποφάσεις παίρνονται με γνώμονα το συμφέρον των μεγάλων επιχειρήσεων και είναι πολλές οι φορές που οι ΜΜΕ ξαφνιάζονται με τις αποφάσεις που καταστρατηγούν ουσιαστικά θετικά σημεία προηγούμενων προγραμμάτων και κανονισμών. Άλλοτε πάλι στα θέματα συζητήσεων κυριαρχούν εκείνα που ενδιαφέρουν μόνο τις μεγάλες επιχειρήσεις οι δε θέσεις των ΜΜΕ μένουν ανεξερεύνητες.

Οι ΜΜΕ συχνά βρίσκονται αντιμέτωπες με κανονισμούς που δεν εξυπηρετούν τον τρόπο λειτουργίας των. Γενικά οι ΜΜΕ δεν διαθέτουν εξειδικευμένο προσωπικό σε θέματα όπως φορολογίας, περιβαλλοντικών κινδύνων ή ασφάλειας εργασίας. Ενώ οι επιχειρήσεις αυτές θέλουν να συμπλεύσουν με αυτούς τους κανονισμούς ωστόσο δεν τα καταφέρνουν. Μερικοί από τους λόγους στη δυσκολία προσαρμογής είναι π.χ. η κατανόηση του τρόπου προσαρμογής στη νέα κατάσταση, οι συχνές αλλαγές στους κανονισμούς, το υψηλό κόστος προσαρμογής πλήρους εναρμόνισης, η δυσκολία απόκτησης απαντήσεων σε ερωτήματα προσαρμογής. Με αυτά τα δεδομένα ο νομοθέτης θα πρέπει να θεσπίζει κανονισμούς ειδικούς που να εφαρμόζονται στις ΜΜΕ. Επίσης ακριβείς απαντήσεις σε συγκεκριμένα ερωτήματα κατευθύνουν τις ΜΜΕ.

Τέλος, πρέπει να αλλάξει η νοοτροπία των δημοσίων διοικήσεων. Οι δημόσιες αρχές, φορείς παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις υπό μορφή συμβουλών, βοήθειας και ενημέρωσης πρέπει βασικά να συνειδητοποιήσουν ότι ουσιαστική

αποστολή είναι η εξυπηρέτηση των επιχειρήσεων. Η πρώτη τους μέριμνα πρέπει να είναι να βοηθούν και να διευκολύνουν τις ΜΜΕ.

iv) Εξαγωγές

Οι ΜΜΕ έχουν μικρή διασπορά πελατείας και η εξάρτηση από ξένους διακινητές με αδύναμα οικονομικά στοιχεία όπως π.χ. συμβαίνει στα Βαλκάνια ή στην Ανατολική Ευρώπη και μία πτώχευση αγοραστή/διακινητή μπορεί να απειλήσει τη βιωσιμότητα του επιχειρηματία και εξαγωγέα.

Η σύναψη συμβάσεων πολλών επιχειρήσεων με οίκους του εξωτερικού κάτω του κόστους, η αδυναμία υπολογισμού από την αρχή του κόστους παραγωγής του προϊόντος, πωλήσεις σε αφερέγγυες επιχειρήσεις, ποιοτικές διαφορές με τους αγοραστές αποτελούν απτά προβλήματα των εξαγωγικών ΜΜΕ.

Υπάρχει έντονος προβληματισμός των επιχειρήσεων για την διατύπωση και τους όρους των ασφαλιστικών συμβολαίων οι οποίοι θεωρούνται σε μεγάλο βαθμό πολύπλοκοι.

Οι εξαγωγικές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα με τη διαδικασία ασφάλισης όπως καθυστερήσεις, γραφειοκρατία, καθυστέρηση καταβολής αποζημιώσεων κ.λ.π.

v) Χρηματοδοτήσεις

Γενικά μπορούμε να αναφέρουμε ως βασικότερο εμπόδιο χρηματοδότησης επιχειρήσεων, από τραπεζικούς οργανισμούς, την ασύμμετρη πληροφόρηση που υπάρχει ανάμεσα στις δύο πλευρές, του δανειζόμενου και του δανειστή. Η ασύμμετρη πληροφόρηση έχει δύο μορφές και εμφανίζεται πριν την δανειοδότηση ή και μετά απ' αυτή. Η πρώτη περίπτωση αναφέρεται ως αντίθετη επιλογή δανειοδοτούμενου ενώ η δεύτερη ως ηθικός κίνδυνος.

Οι τράπεζες γνωρίζουν ότι ο δανειζόμενος που είναι διατεθειμένος να χρηματοδοτηθεί με υψηλό επιτόκιο το κάνει επειδή αναλαμβάνει και υψηλό επιχειρηματικό κίνδυνο με τη μικρότερη πιθανότητα αποπληρωμής του δανείου. Μάλιστα, μετά την χρηματοδότηση υπάρχει κίνδυνος ο δανειζόμενος να κάνει χρήση του δανείου με τρόπο διαφορετικό και όχι εκείνο που προσυμφωνήθηκε κατά την υπογραφή της σύμβασης με την τράπεζα.

Συνεπώς η αντίθετη αυτή επιλογή δανειζόμενου μαζί με την ηθική του δανειζόμενου αποτελεί κίνδυνο για την τράπεζα και έτσι αυτή προσπαθεί να τον αποφύγει. Αυτό το πρόβλημα γενικεύεται σε όλες τις επιχειρήσεις ή ομαδοποιεί συγκεκριμένους κλάδους επιχειρήσεων.

Ειδικά οι ΜΜΕ έχουν δυσκολία στην χρηματοδότηση μέσω παραδοσιακών πηγών όπως από τράπεζες καθότι δεν μπορούν να παρουσιάσουν οικονομικά στοιχεία παρελθόντων ετών. Και αν ακόμη η επιχείρηση διαθέτει λογιστικές καταστάσεις αυτές τις περισσότερες φορές εμφανίζονται εξωραϊσμένες αποκρύπτοντας την πραγματική εικόνα της επιχείρησης. Άλλοτε πάλι πολλές δυναμικές επιχειρήσεις αδυνατούν να χρηματοδοτηθούν επειδή δεν είναι σε θέση να προτείνουν μία κατανοητή πρόταση στους χρηματοδότες τους.

Επίσης η εν μέρει συμμετοχή του επιχειρηματία στη χρηματοδότηση αποτελεί σημαντικό ποσοστό που ο επιχειρηματίας δεν το διαθέτει πάντα. Συνεπώς η λύση είναι μικρότερη χρηματοδότηση με ανάλογα βέβαια μικρότερα αποτελέσματα των επιθυμητών.

Ένα άλλο πρόβλημα είναι η εποχικότητα των εργασιών της επιχείρησης. Υπάρχουν περίοδοι που η επιχείρηση δυσκολεύεται να αποπληρώσει δόση δανείου. Όλος αυτός ο κίνδυνος που διαφαίνεται να ισχύει για την τράπεζα που θα χορηγήσει το δάνειο αποτυπώνεται στο επιτόκιο κινδύνου της χρηματοδότησης που θα προστεθεί στο βασικό επιτόκιο. Έτσι το επιτόκιο κινδύνου είναι μικρότερο για μία μεγάλη επιχείρηση.

Οι χρηματοδοτήσεις πολλών μικρών εταιριών απαιτούν υψηλό κόστος για τη συλλογή πληροφοριών εσωτερικά ή εξωτερικά αφ' ενός και αφ' ετέρου αποτελούν για το χαρτοφυλάκιο της τράπεζας μικρό ποσοστό. Έτσι έως και πρόσφατα οι περισσότερες αποφάσεις για χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων απορρίπτονταν.

Αναζητώντας επιχειρηματικά κεφάλαια οι αδυναμίες του επιχειρηματία/ομάδας διαχείρισης και η έλλειψη στόχου και business plan, οι ελλειψεις ή καθόλου πληροφορίες γύρω από την αγορά, η λανθασμένη στρατηγική marketing, τα χρηματοοικονομικά θέματα όπως μη πραγματικές προβλέψεις, τα χαμηλά κέρδη κ.α. αυξάνουν τον κίνδυνο της επένδυσης με αρνητικό αποτέλεσμα.

vi) Χαμηλή Παραγωγικότητα και Ανταγωνιστικότητα

Η παραγωγικότητα των μεγάλων επιχειρήσεων είναι πολύ μεγαλύτερη των ΜΜΕ αφού επενδύουν μέσω χρηματοδοτήσεων σε παραγωγικούς εξοπλισμούς σύγχρονους εφαρμόζοντας παράλληλα σύγχρονες μεθόδους διαχείρισης καθώς και μεθόδους οικονομίας κλίμακος.

Σύμφωνα με το δείκτη Benchmark της Μεγάλης Βρετανίας το 1/4 των πιο αδύναμων επιχειρήσεων κερδίζει το 1/10 μόνο του κέρδους του 1/4 των ισχυρότερων επιχειρήσεων. Επίσης σύμφωνα με τον ίδιο δείκτη το 1/4 των πιο αδύναμων επιχειρήσεων δεν μπορεί να ελέγξει την καθυστέρηση που προέρχεται από τους προμηθευτές τους. Τέλος πολλές επιχειρήσεις επενδύουν στη βελτίωση της εικόνας της επιχείρησης και όχι στη βελτίωση του ίδιου του προϊόντος.

Βοήθεια και λήψη μέτρων ενίσχυσης των ΜΜΕ

Η αρχή «προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις» ή «σκέψου πρώτα σε μικρή κλίμακα» πρέπει να αποτελεί βασικό κατευθυντήριο άξονα. Αν ένα μέτρο είναι κατάλληλο για μία μικρή επιχείρηση, είναι πολύ πιθανό ότι θα είναι αποδεκτό και από μία μεγάλη επιχείρηση. Επίσης το κράτος πρέπει να γνωστοποιήσει στις επιχειρήσεις τα βασικά χαρακτηριστικά που η κάθε επιχείρηση πρέπει να διαθέτει τόσο στο ξεκίνημα της όσο και κατά τη λειτουργία της, πως η επιχείρηση θα ακολουθήσει νόμους και κανονισμούς λειτουργίας της και τέλος πως η επιχείρηση θα μπορέσει να μεγαλώσει και να χρηματοδοτηθεί.

i) Έλλειψη μετρητών

Η γενικευμένη πρακτική των καθυστερήσεων στις πληρωμές είναι αποτέλεσμα ενός φαύλου κύκλου ο οποίος προέρχεται από τις αδικαιολόγητα μακρές καθυστερήσεις εκκαθάρισης των λογαριασμών των προμηθευτών με δημόσιες υπηρεσίες και μεγάλες εταιρείες. Λόγω αυτής της κατάστασης οι εταιρείες που παρέχουν αγαθά και υπηρεσίες στον δημόσιο τομέα δεν μπορούν να σεβαστούν τις δεσμεύσεις τους απέναντι στους δικούς τους προμηθευτές. Κατά συνέπεια έχει

δημιουργηθεί μια γενικώς αποδεκτή πρακτική η οποία έχει σοβαρές επιπτώσεις για το σύνολο της οικονομίας. Θα πρέπει να θεσπιστεί μέτρο εμπρόθεσμων πληρωμών.

ii) Συμμετοχή σε διαγωνισμούς

Το κράτος πρέπει να ενισχύσει τη συμμετοχή των επιχειρήσεων σε δημόσιους διαγωνισμούς και την απαγόρευση κατακύρωσης συμβολαίων αποκλειστικά σε μεγάλες επιχειρήσεις. Δεν είναι μόνο οι ΜΜΕ που βλάπτονται απ' αυτό αλλά και το ίδιο το κράτος που περιορίζει τον ανταγωνισμό. Το κράτος πρέπει να επιτρέπει ΜΜΕ να συμμετέχουν σε μεγάλα συμβόλαια διαγωνισμών. Η πραγματική συμμετοχή των ΜΜΕ σε δημόσιους διαγωνισμούς αποτελεί μοχλό στήριξης της κάθε κυβέρνησης στις επιχειρήσεις αυτές.

iii) Κανονισμοί – ασφαλίσεις προϊόντων

Για να ενισχυθούν οι ΜΜΕ θα πρέπει να ορισθεί θεσμός - εκπρόσωπος τους που θα μιλά αποκλειστικά για θέματα που απασχολούν τις ΜΜΕ μέσα στην κυβέρνηση.

Συστήματα ενημέρωσης όπως συνδέσεις με το διαδίκτυο, τηλέφωνα δίχως χρέωση, εκδόσεις και πληροφοριακό υλικό σε απλή και κατανοητή γλώσσα καθώς και ειδικοί σε θέματα κανονισμών θα μπορούσαν να βοηθήσουν προς την κατεύθυνση εκείνη.

Ερωτηματολόγια που μπορούν να κατευθύνουν εύκολα τους επιχειρηματίες στο δαίδαλο των νέων κανονισμών, συνέδρια επιχειρηματιών και κυβερνητικών - υπουργικών προσώπων μπορούν να ενισχύσουν την κατανόηση και αντιμετώπιση των νέων δεδομένων.

Αν ένας κανονισμός τεθεί σε ισχύ ο επιχειρηματικός κύκλος οφείλει να γνωρίζει τις επιπτώσεις που θα προκύψουν απ' αυτόν. Οι νέοι κανονισμοί θα πρέπει να συνοδεύονται με οικονομικές αναλύσεις ή ανάλυση των σημείων επίδρασης αυτών.

iv) Εκπαίδευση

Ενίσχυση των ΜΜΕ με προγράμματα εκπαίδευσης, επιμόρφωσης και κατάρτισης ανθρώπινου δυναμικού σε θέματα marketing, πηγών χρηματοδότησης και τεχνολογικής βοήθειας.

Επίσης ο τρόπος με τον οποίο προσεγγίζεται η εκπαίδευση και η κατάρτιση θα πρέπει να αλλάξει. Θα πρέπει η εκπαίδευση να γίνεται σε πραγματικές καταστάσεις παραγωγής.

v) Μεταφορές

Ολοκλήρωση των σύγχρονων έργων υποδομής όπως οδικοί άξονες, λιμένες και αερολιμένες. Εκσυγχρονισμός και επέκταση σιδηροδρομικού δικτύου, κίνητρα για νέο στόλο Δημόσιας χρήσης φορτηγών αυτοκινήτων.

vi) Εξαγωγές

Απλοποίηση των τελωνειακών διαδικασιών για καλύτερη ταχύτερη και οικονομικότερη προώθηση των εξαγωγών.

Η πρόληψη, η περιοδική παρακολούθηση (monitoring) και η ασφάλιση του κινδύνου των εξαγωγικών πιστώσεων καθίσταται επιτακτική ανάγκη.

Για τους εξαγωγείς είναι απαραίτητη η συνεργασία με φορείς που γνωρίζουν την τοπική αγορά και μπορούν άμεσα να παρέχουν γνώμη για τη φερεγγυότητα ενός υποψηφίου αγοραστή καθώς και η εφαρμογή συνετούς πιστωτικής πολιτικής κάτι που πολλές επιχειρήσεις παραβλέπουν στην προσπάθεια τους να επεκταθούν.

Η συνεργασία των φορέων παραγωγής, επεξεργασίας, βελτίωσης και τυποποίησης εμπορευμάτων και ετοιμών προϊόντων τα οποία προορίζονται να διεισδύσουν και να κατακτήσουν τις ξένες και εγχώριες αγορές. Η εξαγωγική προώθηση συνεπάγεται μία συστηματική ενασχόληση του Υπουργείου Οικονομικών για σύνδεση, ταυτοποίηση και εναρμόνιση προς το κοινοτικό εθνικό πλαίσιο. Είναι απαραίτητη η συνεργασία των εξαγωγικών φορέων με το κράτος.

vii) Χρηματοδοτήσεις

Οι ΜΜΕ δεν αποτελούν ομοιογενή ομάδα. Η κατάσταση των νέων, ταχέως αναπτυσσόμενων και έντονα καινοτομικών ΜΜΕ δεν είναι ταυτόσημη με την κατάσταση μιας μεσαίας επιχείρησης που έχει εδραιώσει τη θέση της σε ένα παραδοσιακό κλάδο. Επιπλέον, πολύ μικρή είναι η σχέση τους με μία επιχείρηση παροχής υπηρεσιών. Θα πρέπει λοιπόν να εξασφαλιστεί η πρόσβαση των επιχειρήσεων σε κατάλληλες μορφές χρηματοδότησης όπως δάνεια για την έναρξη της επιχείρησης και αγορά εξοπλισμού, βραχυπρόθεσμα δάνεια για κεφάλαιο κίνησης.

Το κράτος θα πρέπει να βοηθά και να διαθέτει κεφάλαιο αρχικής ώθησης αρκετό για την κάλυψη της ζήτησης από νέους επιχειρηματίες που αρχίζουν τις επιχειρηματικές δραστηριότητες τους με βιώσιμα σχέδια. Επίσης το κράτος θα πρέπει να είναι σε θέση να εγγυηθεί ή και να χορηγεί κεφάλαια κίνησης σε επιχειρήσεις.

Άλλα προγράμματα περιορισμένης χρηματοδότησης ΜΜΕ μπορούν να καλύψουν κενά και να παράσχουν ουσιαστική χρηματοδότηση σε επιχειρήσεις που δεν καλύπτονται από τράπεζες.

Δάνεια καθώς και επιχορηγήσεις με στόχο την καλύτερη λειτουργία και την εκπαίδευση των επιχειρήσεων.

Αναπτύσσοντας και υποστηρίζοντας νέες πηγές χρηματοδότησης το κράτος μπορεί να χαιρέται την ανταμοιβή με νέες θέσεις εργασίας, εξαγωγές και έσοδα από φόρο εισοδήματος που οι μικρές επιχειρήσεις θα φέρουν.

Ιδέες που προέρχονται από μικρές επιχειρήσεις συχνά είναι πολύ μεγάλες για να αναπτυχθούν με ίδια κεφάλαια και μικρές για να ελκύσουν κεφάλαια επιχειρηματιών υψηλού κινδύνου-απόδοσης (venture capital). Το κράτος σε συνεργασία με κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς μπορεί να δημιουργήσει μετοχικά κεφάλαια για την ανάπτυξη νέων προϊόντων - υπηρεσιών υψηλής τεχνολογίας και εξαιρετικής ανάπτυξης.

Σε μια ενιαία αγορά ο καταναλωτής μπορεί να επιλέγει το καλύτερο προϊόν στη χαμηλότερη τιμή. Η ενιαία ευρωπαϊκή αγορά δίνει τη δυνατότητα στις ελληνικές επιχειρήσεις με τη χρήση της τεχνολογίας να υπερβούν τις αδυναμίες τους όπως το μικρό τους μέγεθος ή την περιορισμένη εγχώρια αγορά. Τα προγράμματα

χρηματοδότησης ΜΜΕ του Γ΄ ΚΠΣ είναι σημαντικά αλλά δεν μπορούν να υποκαταστήσουν τη δράση των επιχειρηματικών κεφαλαίων.

Ενίσχυση της ιδέας των επενδύσεων μέσω επιχειρηματιών (άγγελοι) που αποζητούν υψηλές αποδόσεις.

Δημιουργία κέντρων εκδήλωσης ενδιαφέροντος χρηματοδότησης για επιχειρήσεις και επιχειρηματίες που θέλουν να επενδύσουν και ενίσχυση της ιδέας έκθεσης του προφίλ της επιχείρησης στα κέντρα αυτά.

Δημιουργία Θερμοκοιτίδων ΜΜΕ. Με τη δημιουργία θερμοκοιτίδων ΜΜΕ το κράτος μπορεί να ενισχύσει την τοπική ανάπτυξη της κοινωνίας με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και τη διατήρηση των παλαιών. Τέτοιες θερμοκοιτίδες μπορούν να παρέχουν στις επιχειρήσεις κοινές υπηρεσίες και εξοπλισμούς σε χαμηλές τιμές όπως τηλεφωνικές υπηρεσίες, φωτοτυπικά, αίθουσες συνεδρίων, βιβλιοθήκες μοιράζοντας το κόστος των εγκαταστάσεων και εξόδων ανάμεσα στις επιχειρήσεις.

viii) Κίνητρα και Φορολογικές απαλλαγές

Η φορολογία μαζί με τον κρατικό παρεμβατισμό δεν θα πρέπει να είναι τροχοπέδη στην ανάπτυξη των ΜΜΕ και θα πρέπει ενεργά να στηρίζει αυτές που αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της οικονομίας αλλά και της ανεργίας. Χαμηλή φορολογία με μείωση της φοροδιαφυγής, προγράμματα ανάπτυξης, ενίσχυσης και επιδοτήσεις συμβάλλουν ουσιαστικά και κατευθύνουν και εξελίσσουν τις επιχειρήσεις.

Κίνητρα και Φορολογικές απαλλαγές για τις παλαιές επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις εκσυγχρονισμού και επέκτασης.

Παράλληλα να υπάρχει και επιχορήγηση κεφαλαίου προς νέες επιχειρήσεις και προς ειδικές μορφές επενδύσεων όπως προϊόντα προηγμένης τεχνολογίας ή εκσυγχρονισμός ξενοδοχειακών μονάδων και τουριστικών υποδομών κ.λ.π.

Επιβράβευση της κερδοφορίας των επιχειρήσεων και κεφαλαιακά κίνητρα με τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης.

Ζώνες κινήτρων περιοχών με έντονα προβλήματα απασχόλησης ή και μείωσης ενεργού πληθυσμού. Τέλος διαφάνεια στις εκταμιεύσεις των υποστηρικτικών χρηματοδοτικών πακέτων.

IV. Οργανισμοί Υποστήριξης και Εγγυοδοσίας ΜΜΕ

Οι οργανισμοί υποστήριξης και εγγυοδοσίας ΜΜΕ είναι απαραίτητοι προκειμένου να ισχυροποιηθούν οι επιχειρήσεις αυτές οι οποίες αποτελούν τον κορμό της εγχώριας παραγωγής προσφέροντας εργασία στην πλειονότητα του πληθυσμού.

Οι οργανισμοί αυτοί είναι σε θέση να ισχυροποιήσουν την βιωσιμότητα και να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων βάζοντας standards σε επίπεδο οργάνωσης και διαχείρισης της επιχείρησης, προσφέροντας πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης ή βοηθώντας αυτές μετά από κάποια φυσική καταστροφή.

EOMMEX

Ο Ελληνικός Οργανισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων & Χειροτεχνίας (EOMMEX) είναι ο κρατικός φορέας στήριξης των Ελληνικών ΜΜΕ έχοντας κλείσει 25 χρόνια δραστηριότητας. Εποπτεύεται από το Υπουργείο Ανάπτυξης και αποστολή του είναι η ενίσχυση και ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας των ΜΜΕ, η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και ο εκσυγχρονισμός του θεσμικού και χρηματοδοτικού περιβάλλοντος των ΜΜΕ.

Αποτελείται από 8 περιφερειακές διευθύνσεις και μια κεντρική στην Αθήνα. Συνεργάζεται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τον ΟΟΣΑ, Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς και Οργανώσεις και διαθέτει μόνιμες εγκαταστάσεις στις Βρυξέλλες.

Με την μετατροπή του πρόσφατα σε ΑΕ με μοναδικό μέτοχο το Δημόσιο ο Οργανισμός αποβλέπει στη βελτίωση της λειτουργικότητας και αποτελεσματικότητας και μέσω της αποδοτικότερης λειτουργίας του Οργανισμού στη βελτίωση παροχής υπηρεσιών προς τις ΜΜΕ.

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφοριών του EOMMEX δημιουργήθηκε για να βοηθήσει τις ΜΜΕ να αποκτήσουν πρόσβαση στα προγράμματα και τις πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και τη δυνατότητα να εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες που τους παρέχει. Παρέχεται ενημέρωση, αρωγή και συμβουλευτική υποστήριξη των ΜΜΕ σε κοινοτικά θέματα.

Τέλος κατά τα έτη '95 – '01 ενισχύθηκαν 2.500 επιχειρήσεις με συνολικό ποσό 24 δις δραχμές.

Οργανισμός Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων (ΟΑΕΠ)

Ο ΟΑΕΠ είναι ΝΠΙΔ που ιδρύθηκε με το Ν.1796/88. Διοικείται από 9μελές Διοικητικό Συμβούλιο, εποπτεύεται από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, ενώ το Εγγυοδοτικό Κεφάλαιο του ανέρχεται σε 1,5 δις Ευρώ. Λειτουργώντας με εγγυοδοσία του Ελληνικού Δημοσίου καλύπτει τους εμπορικούς κινδύνους που αφορούν στις βραχυπρόθεσμες και μεσο-μακροπρόθεσμες εξαγωγικές πιστώσεις καθώς και τον πολιτικό κίνδυνο. Καλύπτει επίσης τις εξαγωγικές πιστώσεις που αφορούν στα τεχνικά έργα και τις επενδύσεις στο εξωτερικό έναντι πολιτικών κινδύνων.

Ειδικότερα ο ΟΑΕΠ ασφαλίζει επιχειρήσεις έναντι εμπορικών κινδύνων όπως

- η μη πληρωμή του εξαγωγέα από πτώχευση του ξένου αγοραστή,
- αδικαιολόγητης καθυστέρησης πληρωμής τιμολογίου πέραν των 60 ημερών από τη λήξη της προθεσμίας πληρωμής (υπερημερία),
- αυθαίρετης καταγγελίας της εξαγωγικής σύμβασης όπου ο εισαγωγέας δεν προσέρχεται να πληρώσει την αξία των εισαχθέντων εμπορευμάτων και να παραλάβει τα σχετικά έγγραφα για εκτελωνισμό. (Cash Against Documents)

αλλά και έναντι πολιτικών κινδύνων όπως

- γεγονότα ανωτέρας βίας δηλ. πόλεμος, πολιτικές αναταραχές, γενικές απεργίες, θεομηνίες κλπ,
- απαγόρευση μεταφοράς συναλλάγματος (transfer risk) για εξαγωγές προς χώρες εκτός ΕΕ και ΟΟΣΑ,
- ακύρωση της άδειας εισαγωγής του επιχειρηματία κλπ

Ο ΟΑΕΠ προκειμένου να ασφαλίσει τον ενδιαφερόμενο επιχειρηματία έναντι κινδύνων που σχετίζονται με τους εισαγωγείς μέσω on-line συνδέσεων ενημερώνεται για τη φερεγγυότητα του εισαγωγέα από εταιρίες τύπου ICAP.

Τέλος ο Οργανισμός διαθέτει προγράμματα ασφάλισης έναντι των παραπάνω κινδύνων ποικίλων καλύψεων και κόστους. Με βάση το άρθρο 5 του Ν.1796/88 το μέγιστο ποσοστό κάλυψης που μπορεί να προσφέρει ο Οργανισμός είναι 70-90%.

Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (Τ.Ε.Μ.Π.Μ.Ε)

Το Ταμείο εγγυοδοσίας μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων (Τ.Ε.Μ.Π.Μ.Ε) συστάθηκε μόλις πρόσφατα, τον Σεπτέμβριο του 2002 με σκοπό τη διευκόλυνση της πρόσβασης των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων στην αγορά κεφαλαίων για την προώθηση του τεχνολογικού και οργανωτικού εκσυγχρονισμού καθώς και την εισαγωγή καινοτομιών στην οργάνωση και λειτουργία των επιχειρήσεων.

Ο σκοπός αυτός πραγματοποιείται με την παροχή εγγυήσεων υπέρ των επιχειρήσεων μέχρι 30 εργαζομένων, για την κάλυψη υποχρεώσεων τους έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων όπως δάνεια, χρηματοδοτικών μισθώσεων, προεξοφλήσεων επιχειρηματικών απαιτήσεων κλπ πλην της απευθείας παροχής πιστώσεων.

Το Ταμείο δύναται να συνεργάζεται με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς εντός και εκτός Ελλάδος μεταξύ των οποίων και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων προκειμένου να πραγματοποιήσει το εγγυοδοτικό του πρόγραμμα.

Το μετοχικό κεφάλαιο του Ταμείου ανέρχεται σε 100 εκατ. Ευρώ τα δε έσοδα του μπορούν να προέρχονται από επενδύσεις των διαθεσίμων του, προμήθειες παρεχομένων υπηρεσιών, ενισχύσεις από το Δημόσιο και την Ευρωπαϊκή Ένωση, Ευρωπαϊκά προγράμματα ή δωρεές.

Η αρχή λειτουργίας του Ταμείου στηρίζεται στον επιμερισμό του επιχειρηματικού κινδύνου ανάμεσα στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και το ΤΕΜΠΜΕ. Το Ταμείο δεν μπορεί να εγγυηθεί συνολικές πιστώσεις πάνω από το δεκαπλάσιο των ιδίων κεφαλαίου του και η κάθε εγγύηση κυμαίνεται από 40% έως 70% της πίστωσης. Η παροχή εγγυήσεων γίνεται μόνο για βιώσιμες και όχι προβληματικές επιχειρήσεις με κόστος προμήθειας τουλάχιστον 1,5% επί της χορηγούμενης πιστώσεως.

Οι αξιολογήσεις των επιχειρήσεων γίνονται αποκλειστικά από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Τέλος την εποπτεία του Ταμείου έχει η Τράπεζα της Ελλάδος και μπορεί να θέτει κανόνες σχετικά με την κεφαλαιακή επάρκεια, τη ρευστότητα ή τις κατηγορίες τοποθέτησης διαθεσίμων του.

Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤαΕ)

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων είναι ένας Ευρωπαϊκός Οργανισμός που ιδρύθηκε το 1994 σαν κοινοπραξία τριών μετόχων, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και Ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων με κύριο σκοπό να παρέχουν στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα υποδομές και εγγυήσεις που αφορούν στις ΜΜΕ. Το 1997 άρχισε να επενδύει σε επιχειρηματικά κεφάλαια ενώ τον Ιούνιο του 2000 ενισχύθηκε ο ρόλος του ως αποκλειστικό όχημα επιχειρηματικών κεφαλαίων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) της οποίας ο βασικός σκοπός είναι η δημιουργία, υποστήριξη και ανάπτυξη των ΜΜΕ. Παρέχει επιχειρηματικά κεφάλαια (risk capital) και εγγυήσεις χρησιμοποιώντας δικά της κεφάλαια ή κεφάλαια της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Μέτοχοι του ΕΤαΕ είναι η ΕΤΕπ με 61%, η ΕΕ εκπροσωπούμενη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με 30% καθώς και Ευρωπαϊκές τράπεζες κρατικές και ιδιωτικές με 9%. Από την Ελλάδα συμμετέχουν η Alpha Bank Α.Ε. με ποσοστό 0,30% και η Εμπορική Τράπεζα με 0,15%. Το ΕΤαΕ λειτουργεί ως συμπληρωματικός ρόλος του βασικού μετόχου του δηλαδή της ΕΤΕπ.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του καταστατικού του το ΕΤαΕ έχει οριστεί για την ανάπτυξη της κοινωνίας η οποία στηρίζεται στη γνώση, με επίκεντρο την καινοτομία, στην αύξηση των θέσεων εργασίας, στη διαφήμιση του επιχειρηματικού πνεύματος, στην ανάπτυξη των περιοχών και στην συνοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Λειτουργεί με βάση τους κανόνες της αγοράς και με ανεξάρτητα οικονομικά κριτήρια. Στόχος του, σύμφωνα με το άρθρο 24 του καταστατικού, είναι οι αποδόσεις των μετόχων του.

Ως το χέρι της ομάδας ΕΤΕπ σε επιχειρηματικά κεφάλαια, το ΕΤαΕ χρησιμοποιεί χρηματοοικονομικούς τρόπους για να υποστηρίξει την ανάγκη ανάπτυξης μιας ομογενούς Ευρωπαϊκής αγοράς κεφαλαίων υψηλού κινδύνου. Σκοπός του είναι η παροχή επιχειρηματικών κεφαλαίων προς τις ΜΜΕ που βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο ανάπτυξης καθώς και νέας τεχνολογίας με τη δημιουργία θέσεων εργασίας υψηλής ποιότητας σε μία συνεχώς αυξανόμενη καινοτόμα και ανταγωνιστική οικονομία. Οι μηχανισμοί εγγυοδοσίας του Ταμείου δίνουν τη δυνατότητα σε ενδιάμεσες συνεργαζόμενες τράπεζες να καλύψουν πιστώσεις υψηλής

ανάπτυξης και καινοτόμων ΜΜΕ. Οι επενδύσεις του Ταμείου δεν αφορούν απευθείας ΜΜΕ αλλά τις συνεργαζόμενες ενδιάμεσες τράπεζες στις οποίες απευθύνονται οι ΜΜΕ. Ο καταλυτικός του ρόλος είναι η χρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα.

Ο κύκλος εργασιών κατά το έτος 2001 ήταν επενδύσεις 800 εκατομμυρίων Ευρώ σε κεφάλαια υψηλού κινδύνου (venture capital) επενδυμένα σε 57 προϊόντα (βλ. Παράρτημα, Πίνακας 4 - Venture Capital Operations Signed 2001) και 958 εκατομμύρια Ευρώ σε 39 εγγυήσεις (βλ. Παράρτημα, Πίνακας 5 - Guarantee Operations Signed 2001). Το συνολικό χαρτοφυλάκιο ανέρχεται στο ποσό των 2 δις Ευρώ σε 150 προϊόντα μετά από τον ανασχεδιασμό του καταστατικού του τον Ιούνιο του 2000, παίζοντας έτσι τον κυριότερο παίκτη στο Ευρωπαϊκό venture capital ιδιαίτερα στον τομέα της ευρέσεως κεφαλαίων νέων εταιρειών όπου οι πηγές χρηματοδότησης είναι περιορισμένες και ο κίνδυνος υψηλότερος. Ο διπλός ρόλος του Ταμείου ως σταθεροποιητικό στοιχείο αφ' ενός καθώς και ως κινητήρια δύναμη της αγοράς έχει ενισχυθεί μετά από την πρόταση των κυβερνήσεων τον Μάρτιο του 2001 που αφορούσε στην υποστήριξη και ενίσχυση των επενδύσεων και της καινοτομίας του επιχειρηματικού κεφαλαίου. Πάνω από 85.000 επιχειρήσεις έχουν καλυφθεί από τον εγγυητικό μηχανισμό ΜΜΕ της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ανασχεδιασμός του Ταμείου που ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2000 έδωσε τη δυνατότητα διαχείρισης όλων τα επιχειρηματικά κεφάλαια υψηλού κινδύνου (venture capital) της Ένωσης να διαχειρίζονται από το Ταμείο ενώ τα επιχειρηματικά δάνεια διπλασιάστηκαν.

Σε σύγκριση όμως με τα αντίστοιχα κεφάλαια υψηλού κινδύνου στις Η.Π.Α μόνο για επενδύσεις πρώτου σταδίου επενδύθηκαν 4 φορές περισσότερα απ' ότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 28 δις Ευρώ (37% των 74 δις). Πολλές από τις δυσκολίες που δεν έχουν επιλυθεί και παραμένουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η φορολόγηση των επενδυτών, οι κανονισμοί αγοράς ή η απουσία απλών ρυθμιστικών οδηγιών.

Τα κεφάλαια υψηλού κινδύνου που διατίθενται είναι κεφάλαια της ΕΤΕπ - το μεγαλύτερο μέρος αυτών των κεφαλαίων - ίδια κεφάλαια του Ταμείου και πηγές του προϋπολογισμού της Ένωσης.

Ο επενδυτικός προσανατολισμός του Ταμείου είναι πιο κοντά στις χορηγήσεις κεφαλαίων πρώτων σταδίων ανάπτυξης επιχειρήσεων τεχνολογικής κατεύθυνσης. Παρόλα αυτά το Ταμείο λαμβάνει ιδιαίτερα υπόψη τις χρηματοδοτήσεις

- επιχειρήσεων βιοτεχνολογίας, μικροτεχνολογίας και αγροτικών προϊόντων,
- περιοχών για μια ισορροπημένη ανάπτυξη όλων των Ευρωπαϊκών περιοχών,

- για την έρευνα και την ανάπτυξη αποτελεσμάτων.

Ο ρόλος του Ταμείου στην υποστήριξη των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων απέναντι των κεφαλαίων επάρκειας του κανονισμού της Βασιλείας συνίσταται στο ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μπορούν να καλύψουν μόνο το 20% έναντι του 100% του ποσού που ο συντελεστής φερεγγυότητας της Βασιλείας καθορίζει.

Το Ταμείο εγγυάται στα ΧΙ να επεκτείνουν τον τομέα των χρηματοδοτήσεων και στο μερίδιο αγοράς βελτιώνοντας έτσι τον δείκτη αποδοτικότητας καθώς μειώνεται ο κίνδυνος και οι τελικές απώλειες στο χαρτοφυλάκιο των MME.

Ένα σπουδαίο αποτέλεσμα που προκύπτει από τη μόχλευση είναι ότι για κάθε 1 εκατομμύριο Ευρώ το Ταμείο έχει υποστηρίξει χρηματοδοτήσεις περίπου 50 εκατομμυρίων Ευρώ σε MME πράγμα που δεν θα ήταν εφικτό από τα ΧΙ.

Έτσι το Ταμείο επιτρέπει αυξημένη δυνατότητα χρηματοδοτήσεων με υψηλότερες αποδόσεις και συνεισφέρει στην καλύτερη διαχείριση της αγοράς και στην καινοτομία προϊόντων μέσω της ανάπτυξης της αγοράς διασφάλισης (securitisation markets) καθώς και των δομημένων χρηματοοικονομικών κινήσεων για χρηματοδοτήσεις MME.

Τέλος τα προϊόντα εγγύησης για MME του Ταμείου είναι

- Οι εγγυητικές ασφαλίσσεις και εξασφαλίσσεις με τις οποίες το Ταμείο καλύπτει μέχρι και 50% του πιστωτικού κινδύνου για κάθε δάνειο του χαρτοφυλακίου,
- Η ενίσχυση της πίστωσης μέσω εξασφαλίσεων ομολόγων (securitisation) για χρηματοδοτήσεις MME και μέσω δομημένων δραστηριοτήτων (structured transactions) που έχουν στόχο να αυξήσουν την επένδυση κεφαλαίων και να βελτιώσουν την απόδοση των επενδυτών μέσω μηχανισμών μόχλευσης.

UK Small Business Service (SBS)

Τον Απρίλιο του 2000, η Βρετανική Κυβέρνηση, μέσω του Υπουργού μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ανακοίνωσε την δημιουργία της μοναδικής υπηρεσίας υποστήριξης μικρομεσαίων επιχειρήσεων, SBS, έχοντας ως πρότυπο την αντίστοιχη αμερικάνικη υπηρεσία υποστήριξης μικρομεσαίων επιχειρήσεων SBA. Σκοπός του SBS είναι μέσω της εκπροσώπησης των ΜΜΕ στην κυβέρνηση να ισχυροποιήσει τις επιχειρήσεις αυτές στην κοινωνία.

Δύο είναι τα κύρια όργανα του SBS. Το Εποπτεύον Συμβούλιο Κατεύθυνσης και το Συμβούλιο ΜΜΕ, SBC.

Το Εποπτεύον Συμβούλιο Κατεύθυνσης, καλύπτει οργανωτικά και διαχειριστικά θέματα του SBS θέτοντας στόχους, σχεδιάζοντας και υλοποιώντας εκείνα που τα Υπουργεία Εμπορίου και Βιομηχανίας έθεσαν.

Το SBC, έχει ως μέλη του εν ενεργεία επιχειρηματίες, συμβουλεύει αφενός τον Γενικό Διευθυντή του SBS και αφετέρου αναφέρει στο Γενικό Γραμματέα του Κράτους για το Εμπόριο και τη Βιομηχανία πόσο η κυβερνητική πολιτική θα επηρεάσει τις ΜΜΕ. Το Συμβούλιο συνεδριάζει κάθε δύο μήνες σε θέματα που ειδικές ομάδες εργασίας απασχολούνται σε βάθος. Αντικείμενο των ομάδων εργασίας είναι η ανάπτυξη της επιχείρησης, χρηματοδοτήσεις, κανονισμοί, Ευρωπαϊκά θέματα, Εθνικές μειονότητες και θέματα που σχετίζονται με την επαρχία.

Τα κύρια αντικείμενα του οργανισμού SBS είναι :

- Να βοηθήσει τις ΜΜΕ να καταλάβουν τις δυνατότητες που έχουν,
- Να παράσχει υψηλού επιπέδου υποστήριξη έτσι ώστε να ενισχυθεί η λειτουργικότητα τους,
- Να προάγει την επιχειρηματικότητα στην κοινωνία και ιδιαίτερα στις υποβαθμισμένες και μη προνομιούχες ομάδες,
- Να κατορθώσει τα υψηλότερα standards στην παροχή υπηρεσιών και να ενισχύσει την αξία του χρήματος.

Ένα πολύ βασικό μέλημα του SBS είναι να αναγνωρίσει ποια μπορεί να είναι η καλύτερη πρακτική για τις επιχειρήσεις έτσι ώστε να μπορέσουν να

χρηματοδοτηθούν. Όλες οι προτάσεις των φορέων θα αξιολογηθούν και με βάση την ανταγωνιστικότητα θα προκύψει η καλύτερη πρακτική χρηματοδότησης.

Ειδικά γραφεία του SBS, τα Business Links, παρέχουν πληροφορίες, συμβουλές και επαφές με ειδικούς όλων των θεμάτων έτσι ώστε να βοηθήσουν στη λειτουργία των επιχειρήσεων σε επίπεδο επιχειρησιακού σχεδιασμού, χρηματοοικονομικών, κανονισμών, διαχειριστικό, εξαγωγών, ποιότητας, θεμάτων εργοδοσίας, εκπαίδευσης, ανάπτυξης, καινοτομιών και σχεδίου, νέων μεθόδων επικοινωνίας καθώς και επίπεδο ηλεκτρονικού εμπορίου.

Επίσης το SBS διαθέτει σε όλη την επικράτεια υπηρεσίες που παρέχουν βοήθεια σχετικά με χρηματοδοτήσεις όπως εγγυοδοτικά δάνεια, με επιχορηγήσεις μεταφοράς τεχνολογίας, καθώς και με θέματα βελτίωσης της διαχείρισης.

Μεγάλο βάρος δίδεται έτσι ώστε το SBS να αποκτήσει τη μορφή «ενός καταστήματος που τα έχει όλα» καθώς και η ενίσχυση της παρουσίας του στο διαδίκτυο με τις αντίστοιχες βάσεις δεδομένων ενδιαφερομένων και υπηρεσιών.

Παράλληλα έχει δεσμευθεί, επιβεβαιώνοντας τις ΜΜΕ, πως μέχρι το 2004 θα είναι σε θέση να καλύψει επενδύσεις 100 δις αγγλικές λίρες ενώ το αρχικό κεφάλαιο εγγυοδοσίας το 2000 ήταν 100 εκατομμύρια λίρες.

Σήμερα το SBS εγγυάται δάνεια που χορηγούνται σε ΜΜΕ από τράπεζες έως του ποσού των 250 χιλ. λιρών. Τα δάνεια είναι διάρκειας 2 έως 10 έτη και είναι εγγυημένα κατά 85%. Η επιχείρηση υποχρεούται να καταβάλει +1,5% σε ετήσια βάση στο SBS για το ανεξόφλητο ποσό δανείου. Σημειωτέον ότι οι επιχειρήσεις αυτές δεν είναι σε θέση να χρηματοδοτηθούν με άλλο τρόπο από τράπεζες.

US Small Business Administration (SBA)

Η Οργανισμός υποστήριξης μικρομεσαίων επιχειρήσεων, SBA, ιδρύθηκε το 1953 για να αναλάβει την πλήρη υποστήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων από πλευράς κράτους. Ο διαχειριστής του είναι μέλος του Υπουργικού Συμβουλίου ενώ τα θέματα που αφορούν στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι υψίστης σημασίας.

Οι τέσσερις βασικές λειτουργίες του SBA είναι

- η χρηματοδότηση επιχειρήσεων,
- η πληροφόρηση, επιμόρφωση και εκπαίδευση των επιχειρήσεων,
- η δίκαια συμμετοχή των ΜΜΕ σε κρατικούς διαγωνισμούς,
- η κρατική βοήθεια σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών

Στα πενήντα αυτά χρόνια λειτουργίας του έχει δώσει περίπου 20 εκατομμύρια δάνεια σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Το χαρτοφυλάκιο δανείων του SBA σήμερα αποτελείται από 220 χιλιάδες δάνεια ποσού 45 δις δολαρίων καλύπτοντας το κενό δανεισμού των τραπεζών οι οποίες δεν χρηματοδοτούν δάνεια κάτω των 25 χιλ. δολαρίων ενώ πάνω από 40 δις. δολάρια ήταν τα συμβόλαια που έκλεισαν οι ΜΜΕ με την υποστήριξη του SBA.

Το SBA υποστηρίζει τα περίπου 1.100 κέντρα ανάπτυξης, SBDC, χρηματοδοτώντας τα με 85 εκατ. δολάρια. Τα περισσότερα απ' αυτά τα κέντρα είναι συνδεδεμένα με πανεπιστήμια και τεχνολογικά κολέγια.

Υποστηρίζει 60 κέντρα ειδικά για γυναίκες επιχειρηματίες στελεχωμένα από γυναίκες συμβούλους. Πολλές γυναίκες αισθάνονται περισσότερο άνετα όταν ενημερώνονται από γυναίκες.

Υποστηρίζει επίσης 85 κέντρα πληροφόρησης που διαθέτουν βιβλιοθήκες και προγράμματα υποστήριξης ΜΜΕ αρχικού σταδίου. Σημαντική βοήθεια στα κέντρα αυτά προσφέρουν άμισθα συνταξιούχοι του επιχειρηματικού χώρου.

Μία από τις βασικές αρμοδιότητες του SBA είναι οι κανονισμοί που θεσπίζονται να μπορούν να ακολουθηθούν από τις ΜΜΕ προσβλέποντας σε απλούστερους και καλύτερους κανονισμούς για τις επιχειρήσεις.

Η ύπαρξη βάσεων δεδομένων και το τεράστιο site των 20.000 σελίδων επιτρέπει στις επιχειρήσεις να επιχειρούν μεταξύ τους.

Το SBA διαχειρίζεται πάνω από 65 διαφορετικά πρόγραμμα εγγυοδοσίας – χρηματοδότησης με σκοπό την ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Το πιο βασικό του πρόγραμμα επιτρέπει σε τράπεζες να χρηματοδοτήσουν ΜΜΕ μέγιστου εγγυημένου κεφαλαίου μέχρι 750 χιλ. δολάρια καλύπτοντας το ίδιο το 75% του κεφαλαίου. Στο πρόγραμμα αυτό συμμετέχουν 7.000 τράπεζες. Η διάρκεια των δανείων μπορεί να είναι μέχρι 25 έτη.

Μία άλλη εγγυημένη χρηματοδότηση που πρόσφατα ισχύει είναι το SBA Express όπου το εγγυημένο ποσό ανέρχεται στις 150 χιλ. δολάρια καλύπτοντας όμως το 50% του δανείου.

Επίσης διαχειρίζεται ένα πρόγραμμα χρηματοδότησης πολύ μικρών επιχειρήσεων μέχρι του ποσού των 25 χιλ. δολαρίων που όπως προαναφέραμε οι τράπεζες είναι απρόθυμες να χρηματοδοτήσουν. Φορείς χρηματοδότησης είναι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί.

Πληρέστερη περιγραφή προϊόντων και υπηρεσιών του SBA ακολουθεί στο Πίνακα 6 του Παραρτήματος.

Τέλος το SBA παρέχει μόγλευση συνήθως μέχρι και του διπλασίου ποσού ιδιωτικών κεφαλαίων παρέχοντας εγγύηση για τα κεφάλαια που συλλέγονται. Το SBA επιτρέπει σε ελεγχόμενες ιδιωτικές επιχειρήσεις που διαχειρίζονται επιχειρηματικά κεφάλαια, SBIC, να προβούν σε επενδύσεις ΜΜΕ μέσω της SBA η οποία καλύπτει με εγγυήσεις τα ιδιωτικά κεφάλαια που συλλέγονται στην Chase Manhattan. Τα πιστοποιητικά εμπιστοσύνης έχουν διάρκεια 10 ετών. Κατά το έτος 2000 το SBA από τη συμμετοχή του στο πρόγραμμα αυτό είχε κέρδος 130 εκ. δολαρίων.

V. Ο ρόλος του Ταχ.Ταμειυτηρίου και η συμβατότητα με την αναπτυξιακή στρατηγική του.

Με την αλλαγή της νομικής μορφής του Ταμειυτηρίου από Δημόσιο Οργανισμό σε Τραπεζική Εταιρία αλλάζει και ο σκοπός του Ταχυδρομικού Ταμειυτηρίου.

Έτσι λοιπόν σύμφωνα με το νέο Καταστατικό της Εταιρίας το Ταμειυτήριο Α.Ε. θα χορηγεί δάνεια και πιστώσεις σε επιχειρήσεις, θα παράσχει εγγυήσεις υπέρ τρίτων αλλά και θα διαμεσολαβεί σε χρηματοδοτήσεις επιχειρήσεων.

Παράλληλα σκοπεύει να παράσχει συμβουλές προς επιχειρήσεις όσον αφορά στη διάρθρωση κεφαλαίου και την επιχειρηματική στρατηγική που πρέπει να ακολουθήσουν. Επίσης θα αναπτύξει υπηρεσίες σε θέματα συγχωνεύσεων και εξαγορών επιχειρήσεων και θα παρέχει εμπορικές πληροφορίες περιλαμβανομένων και εκείνων της αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων.

Επίσης το Ταχυδρομικό Ταμειυτήριο θα μπορούσε να παίξει ενεργό ρόλο στην κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου μέσω παραγώγων αξιογράφων ενισχύοντας και προωθώντας την ιδέα της αντιστάθμισης του πιστωτικού κινδύνου των επιχειρήσεων.

Δεν απομένει πλέον να περιμένουμε να δούμε τη μετεξέλιξη του από ένα αμιγές αποταμειυτικού χαρακτήρα οργανισμό σε μία εμπορική και σύγχρονη τράπεζα συμμετέχοντας ενεργά στο «επιχειρείν».

Παράρτημα

Πίνακας 1. Venture Capital Operations Signed Commitments in 2001

Country	Venture Capital Operations	Sector	Signatures
Belgium	E-Capital	IT, biotech health	7,500,000
	Fagus NV (Fortis Bank VC)	IT, life sciences	12,500,000
	Privast Capital Partners	ICT, internet, multimedia, biotech	3,700,000
Denmark	Danske eVentures Seed K/S	ICT, multimedia	13,446,825
	Symbion Capital I A/S	IT, biotech, life sciences	10,074,687
Germany	BC Venture	Tech	17,000,000
	Brockhaus Private Equity GmbH & Co KG	Tech, TIMES	10,000,000
	EquiNet EarlyStage Fonds Nr. 1 GmbH & Co. KG	IT, Internet	2,200,000
	Heidelberg Innovation BioScience Venture II	Biotech, life sciences	20,000,000
	Polytechnos Ventures Fund II	IT, Telecom, life sciences	18,000,000
Technostart Ventures II	Biotech, life sciences, communication	12,000,000	
Greece	NBG Technology L.P.	ICT	20,000,000
Spain	GED Iberian Fund	Generalist	10,000,000
	Highgrowth	ICT, bio-sciences	10,000,000
	Milenia L.P.	Tech	30,000,000
	Spinnaker Invest	Tech	20,000,000
France	Auriga Ventures II	IT, life sciences	13,005,000
	Bioam	Biotech	10,000,000
	Finadvance Ventures I	Tech-Regional	1,550,000
	Fonds de promotion pour le capital risque 2000	IT, life sciences, electronics, new materials, sustainable development	50,000,000
	Science & Innovation 2001	Tech	12,500,000
Ireland	Trinity Venture Fund 2	IT, electronics, telecommunications	20,000,000

Italy	Angelventures Serviços de Consultoria SA	Tech	15,000,000
	Athena Private Equity Fund	Tech-Regional	15,000,000
	Eontech	ICT	5,023,333
	Fineco Capital SCA	Generalist	10,000,000
	Quadrivio New Old Economy Fund	Tech-Regional	10,000,000
Luxembourg	New Tech Venture Capital Fund	ICT, internet, multimedia	2,250,000
Netherlands	Life Sciences Partners II B.V.	Biotech	15,000,000
Austria	Go Equity II LP	Biotech, life sciences, communication, electronics	7,915,000
Portugal	Caravela Fund B.V.	Generalist	10,000,000
Finland	Grow How Rahasto I Ky	ICT, biotech, life sciences	4,000,000
Sweden	InnKap 3 Partners KB	ICT, life sciences	15,000,000
	Litorina Kapital 2001 KB	ICT, emigration	9,482,668
	Swedstart Life Science Fund KB	ICT, life sciences	9,610,134
	Swedstart Tech Fund KB	ICT, life sciences	9,610,134
United Kingdom	Scottish Equity Partners II	Software, communication, micro-electronics, healthcare, biotech	31,899,638
	The First Cambridge Gateway Fund	IT, Telecom, life sciences	13,849,079
	The UK High Technology Ltd	Tech	8,071,025
	The Viridian Growth Fund	Generalist-Regional	5,371,968
	UK Regional Venture Capital Scheme	Generalist-Regional	57,065,421

Πίνακας 1. (Continued)

Country	Venture Capital Operations	Sector	Signatures
Pan-European Multi-countries	Add One	IT, communications	30,000,000
	Avlar Bioventures Fund II LP	Biotech	20,979,108
	Bio Fund Ventures III L.P.	Life sciences	20,387,000
	CIM Venture Fund for Creative Industries L.P.	Creative industries	7,387,349
	Digital Networks - European Digital Infrastructure Fund I	Tech	10,000,000
	Gilde Europe Food & Agribusiness Fund B.V.	Pharma, biotech, food, agribusiness	15,000,000
	IMH Venture Capital Berlin GmbH	TIMES, life sciences	10,000,000
	Prime Technology Ventures	IT, Telecom, electronics	20,000,000
	Sofinnova Capital 4	IT, life sciences	10,000,000
	TechFund Capital Europe FCPR	ICT, enabling technologies	3,750,000
Candidate Countries	View Point Ventures	Tech	10,000,000
	Baltic Investment Fund III LP	IT & comm., distribution & logistics, consumer products, manufacturing and infrastructure	7,500,000
	Baltic SME Fund LP	IT & comm., distribution & logistics, consumer products, manufacturing and infrastructure	2,500,000
	Baring Central Europe Fund	Generalist	20,000,000
	Innova/3 LP	New business models, consolidation, spinoffs & MBI, regional market integration	20,000,000
	Raiffeisen CEE Private Equity	Niche retail operations, media, entertainment, consumer packaging and service companies	15,000,000
Grand Total			800,128,369

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων προσφέρει τρεις βασικές γραμμές προϊόντων:

- . Credit Insurance & reinsurance
- . Credit Enhancement
- . Structured finance operations

εγγυοδοτώντας αφενός με δικά του κεφάλαια και αφετέρου με κεφάλαια τραστί όπου το Ταμείο απλά διαχειρίζεται προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης χωρίς να αναλαμβάνει καθόλου κίνδυνο όπως π.χ. στο SME Guarantee Facility.

Στα προϊόντα Credit Insurance & reinsurance το Ταμείο καλύπτει πιστωτικό κίνδυνο μέχρι το 50% του δανείου. Τέτοια δάνεια ανήκουν στον τομέα ανάπτυξης και προστασίας περιβάλλοντος (Growth & Environment Scheme).

Στα προϊόντα Credit Enhancement, το Ταμείο παρέχει εγγυήσεις προκειμένου να ενισχύσει την ποιότητα των ομολογιών σε ομολογοποιημένα χαρτοφυλάκια ή συμμετέχει ως αντισυμβαλλόμενος σε τυχόν καταπτώσεις ανταλλαγών.

Η τυπική δραστηριότητα των Structured finance operations είναι η επέκταση των επιχειρηματικών κεφαλαίων που αποζητούν μεγαλύτερες αποδόσεις προκειμένου να ενισχυθούν επιχειρήσεις οι οποίες, κάτω από κανονικές συνθήκες, δεν θα ελάμβαναν χρηματοδότηση από τράπεζα.

Πίνακας 2. Guarantee Operations Signed in 2001

Product	Bank	Country	Commitment
Enhancement	FCF 2001 / Fortis	Belgium	15,000,000
	FCC GIAC 4 / CDC - IXIS	France	20,000,000
	Promise - K 2001 - 1 / Dresdner Bank	Germany	47,500,000
	Promise - G 2001 - 1 / BW Bank	Germany	41,275,000
	Lombarda Lease Finance 1	Italy	45,000,000
	FTPYM - 2 / BBVA	Spain	40,100,000
Insurance	Finans Nord	Denmark	54,000,000
	Caisse Nationale de Crédit Agricole	France	15,000,000
Structured Finance	BC Mezzanine GmbH	Germany	10,730,000
	Merseyside SI Mezzanine Fund	United Kingdom	1,200,000
	Objective I Alliance MSIF III	United Kingdom	16,095,284
	Objective I Alliance Wales	United Kingdom	7,580,115
	Objective I Alliance Yorkshire	United Kingdom	3,697,617
G&E	Fortis	Belgium	5,000,000
	Fortis	Belgium	5,000,000
	ING Bank	Netherlands	5,000,000
	KBC Bank	Belgium	7,500,000
	Bank Austria	Austria	5,000,000
	Spar Nord Bank	Denmark	1,000,000
	Unibank A/S	Denmark	7,000,000
	Finnvera	Finland	10,000,000
	Deutsche Ausgleichsbank	Germany	10,000,000
	Mediocredito Lombardo	Italy	12,500,000
	BP Emilia Romagna	Italy	8,000,000
	Banco BPI	Portugal	10,000,000
SME GF	Artigiancredit Lombardia	Italy	29,000,000
	Artigiancredit Toscano	Italy	23,500,000
	BBMKB	Netherlands	62,634,991
	Bürges	Austria	51,760,000
	Deutsche Ausgleichsbank	Germany	110,400,000
	Eurofidi	Italy	25,000,000
	Federfidi Lombarda	Italy	33,500,000
	Finnvera	Finland	8,333,333
	Growth Fund	Denmark	26,718,600
	Interconfidi Nordest	Italy	25,000,000
	Mediocredito Centrale	Italy	89,700,000
	SIAGI	France	12,500,000
	Artigiancredit Emilia Romagna	Italy	51,500,000
	Kreditanstalt für Wiederaufbau	Germany	5,300,000
Grand Total			958,024,940

Πίνακας 6. Προγράμματα χρηματοδότησης και υποστήριξης ΜΜΕ του US SBA

1. Βασικό πρόγραμμα εγγυοδοσίας δανείου 7(α)

Παρέχει εγγύηση σε βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα δάνεια που χορηγούνται από τράπεζες σε επιχειρήσεις ικανές για χρηματοδότηση, νέες επιχειρήσεις ή υπάρχουσες επιχειρήσεις αδύναμες για τραπεζική χρηματοδότηση. Τα δάνεια χορηγούνται για τις περισσότερες επιχειρηματικές δραστηριότητες, εξαιρουμένης της κερδοσκοπίας, όπως αγορά ακινήτων, εξοπλισμού ή κεφάλαιο κίνησης. Εγγυάται δάνεια μέχρι του ποσού των \$750,000.

2. CAPlines

Χρηματοδοτεί βραχυπρόθεσμα δάνεια αλλά και ανάγκες για κεφάλαιο κίνησης των ΜΜΕ.

3. Defence Loan & Technical Assistance (DELTA)

Βοηθά επιχειρήσεις σχετικές με την άμυνα όταν περικόπτονται προγράμματα άμυνας, προκειμένου οι επιχειρήσεις να διατηρήσουν τις υπάρχουσες θέσεις εργασίας ή να δημιουργήσουν νέες σε υποβαθμισμένες περιοχές. Εγγυάται προγράμματα μέχρι \$1.2 εκατ.

4. Community Adjustment & Investment (CAIP)

Δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας και διατηρεί παλαιές οι οποίες κινδυνεύουν από αλλαγές και τροποποιήσεις που σχετίζονται με τη NAFTA (North American Free Trade Agreement). Κάθε επιχείρηση που έλαβε με το βασικό πρόγραμμα 7(α) δάνειο είναι υποχρεωμένη να διατηρήσει για διάστημα 2 ετών ή να δημιουργήσει μία νέα θέση για κάθε \$70,000.

5. Export Working Capital (EWCP)

Παρέχει εγγυήσεις, μέχρι 90%, για δάνεια που αφορούν εξαγωγικές επιχειρήσεις καλύπτοντας το κεφάλαιο κίνησης πριν την εξαγωγή και την έκθεση στον κίνδυνο μετά την εξαγωγή.

6. International Trade Loan (ITL)

Προσφέρει μακροπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις σε εξαγωγικές επιχειρήσεις εγγυοδοτώντας μέχρι και \$1,25 εκατ.

7. Energy & Conservation Loan

Παρέχει χρηματοδοτήσεις σε επιχειρήσεις που σχετίζονται με τη διατήρηση όλων των μορφών πηγών ενέργειας σε όλες τις φάσεις, από τη σχεδίαση και την κατασκευή μέχρι το marketing και τη εγκατάσταση αυτών.

8. Pollution Control Loan

Εγγυάται τραπεζικά δάνεια προκειμένου να σχεδιαστούν ή να εγκατασταθούν συσκευές ελέγχου μόλυνσης περιβάλλοντος. Το συνολικό πρόγραμμα δεν υπερβαίνει το \$1 εκατ.

9. Certified & Preferred Lenders

Παρέχει τη δυνατότητα σε πιστοποιημένες επιχειρήσεις/δανειστές να εγκρίνουν δάνεια για λογαριασμό του.

10. Low Documentation Loan (SBA LowDoc)

Παρέχει σε νέες και υπάρχουσες επιχειρήσεις εγγυήσεις δανείων μέχρι του ποσού των \$150,000. Η εγγύηση παρέχεται με σύντομες διαδικασίες πάντα σύμφωνα με την εικόνα του δανειολήπτη και το πιστωτικό του ιστορικό.

11. SBA Express

Ενθαρρύνει τράπεζες στη χρηματοδότηση περισσότερων δανείων. Οι συμμετέχουσες τράπεζες με δικές τους ελεγκτικές διαδικασίες προβαίνουν σε χρηματοδοτήσεις μέχρι \$150,000 έχοντας 50% εγγύηση από το SBA.

12. Community Express

Προτρέπει τη ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας με τη δημιουργία θέσεων εργασίας παρέχοντας δάνεια, μέχρι \$250,000, καθώς και βοήθεια σε τεχνικά θέματα σε επιχειρήσεις μειονοτήτων, γυναικών ή αποστράτων.

13. Loan Prequalification

Επιτρέπει την εγγυοδοσία δανείων, μέχρι \$250,000, επιχειρήσεων μέσω προέγκρισης αυτών από μη κερδοσκοπικές ή πιστοποιημένες επιχειρήσεις.

14. Microloan 7(m) Loan Program

Παρέχει εγγυήσεις σε βραχυπρόθεσμα δάνεια μέχρι \$25,000, για κεφάλαιο κίνησης και αγορά εξοπλισμού μόνο.

15. Certified Development Company

Παρέχει μακροπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις σταθερού επιτοκίου, μέχρι \$1 εκατ. καλύπτοντας μέχρι 40% του δανείου. Ο δανειολήπτης συμμετέχει με 10% ίδια κεφάλαια, το δε δάνειο εγγυάται από ιδιωτικούς, μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς που σκοπός τους είναι η οικονομική ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών.

16. Franchise Registry

Μειώνει τη διαδικασία ελέγχου των επιχειρήσεων που επιθυμούν να χρηματοδοτηθούν προκειμένου να γίνουν franchised.

17. Small Business Investment Company (SBIC)

Παρέχει επενδυτικά κεφάλαια, μακροπρόθεσμα δάνεια καθώς και βοήθεια σε διαχειριστικά θέματα επιχειρήσεων μέσω 350 ιδιωτικών επιχειρήσεων που στηρίζονται στην κερδοφορία και επενδύουν στην ανάπτυξη και την ευημερία των επιχειρήσεων.

18. Specialized Small Business Investment Company (SSBIC)

Παρέχει επενδυτικά κεφάλαια, μακροπρόθεσμα δάνεια καθώς και βοήθεια σε διαχειριστικά θέματα επιχειρήσεων κοινωνικής και οικονομικής δυσπραγίας που βρίσκονται στο στάδιο ανάπτυξης. Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί πλέον του 1/3 όλων των προγραμμάτων χρηματοδότησης των SBIC.

19. Angel Capital Electronic Network (ACE-Net)

Παρέχει μέσω ιστοσελίδας τη δυνατότητα προσέγγισης επιχειρηματιών που θέλουν να επενδύσουν ποσά από \$250,000 έως \$5 εκατ. σε επιχειρήσεις.

20. Surety Bond Guarantee

Εγγυάται την αγορά, εκτέλεση και πληρωμή με ομολογίες εμπορικών συμφωνιών μέχρι ύψους \$1,25 εκατ.

21. Prime Contracting & Subcontracting

Ενίσχυση της συμμετοχής ΜΜΕ σε δημόσιους διαγωνισμούς και προμήθειες δημοσίου μέσω συμβουλών προσέγγισης και εναρμόνισης με τον κώδικα συμμετοχής ΜΜΕ σε διαγωνισμούς.

22. Certificate of Competency (CoC)

Ισχυροποιεί επιχειρήσεις παρέχοντας πιστοποίηση ικανότητας και υπευθυνότητας ολοκλήρωσης έργου προκειμένου αυτές να συμμετέχουν σε κρατικά συμβόλαια

23. Women-Owned Business Procurement

Επιμορφώνει γυναίκες επιχειρηματίες σε θέματα προμηθειών και συμμετοχής στο δημόσιο.

24. Procurement Marketing & Access Network (PRO-Net)

Λειτουργεί ως σημείο επαφής και συνεργασίας επιχειρηματιών μέσω Internet.

25. Trade Mission Online (TM Online)

Παρέχει πληροφορίες σχετικά με επιχειρήσεις που επιθυμούν να εξάγουν τα προϊόντα τους.

26. Small Business Size Standards

Αναπτύσσει κανονισμούς και καθορίζει το μέγεθος των ΜΜΕ σύμφωνα με κυβερνητικές αποφάσεις. Οι κανονισμοί στη συνέχεια καθορίζουν τα προγράμματα βοήθειας και συμμετοχής σε προμήθειες δημοσίου.

27. Small Business Innovation Research (SBIR)

Βοηθά επιχειρήσεις καινοτόμες, έρευνας και τεχνολογίας να συμμετέχουν σε ανάλογους διαγωνισμούς με στόχο την επιβράβευση.

28. Small Business Development Center (SBDC)

Παρέχει βοήθεια και εκπαίδευση σε θέματα διαχείρισης, τεχνικής κατάρτισης κ.α σε επιχειρηματίες. Το πρόγραμμα είναι κοινής προσπάθειας ιδιωτικού τομέα, εκπαιδευτικού τομέα, κυβερνητικών και τοπικής αυτοδιοίκησης. Τέτοια κέντρα υπάρχουν σε περισσότερα από 1000 σημεία μεταξύ των οποίων πανεπιστήμια, κολέγια, ιδιωτικούς και δημόσιους οργανισμούς.

29. Business Information Center (BIC)

Παρέχει σε περισσότερα των 80 κέντρων αφίλοκερδώς συμβουλευτική βοήθεια και εκπαίδευση σε νέες και αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις κυρίως από στελέχη επιχειρήσεων που έχουν συνταξιοδοτηθεί.

30. Υπηρεσία εξυπηρέτησης Κοινού

Δίνει απαντήσεις μέσω ηλεκτρονικού τηλεφωνικού συστήματος σε ερωτήματα και προβλήματα νέων και υπάρχουσών επιχειρήσεων όλο το 24ωρο 7 μέρες τη εβδομάδα. Επίσης σύμβουλοι επιχειρήσεων υπάρχουν όλες τις εργάσιμες ημέρες από 9:00 έως 5:00 το απόγευμα.

31. Εκδόσεις

Εκδόσεις που διατίθενται εντελώς δωρεάν σχετικές με τα προγράμματα και τις υπηρεσίες του SBA.

32. SBA Online & SBA Home Page

Παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις εκδόσεις του SBA, την πρόσβαση σε προγράμματα και υπηρεσίες του SBA, ημερολόγια γεγονότων κ.α.

33. Small Business Classroom

Παρέχει ηλεκτρονικές σελίδες συμβουλών όπως π.χ. πως να αρχίσεις μία νέα επιχείρηση ή τι χρειάζεται μία επιχείρηση προκειμένου να συμμετάσχει σε κρατικούς διαγωνισμούς κ.ο.κ. Επίσης παρέχει ημερολόγιο γεγονότων εκπαίδευσης σ' όλη τη χώρα.

34. U.S. Business Advisor

Σύνδεση με την ιστοσελίδα του Συμβούλου MME για ενημέρωση σε νόμους και διατάξεις προκειμένου ο επιχειρηματίας να κατανοήσει αν η επιχείρησή του είναι συμβατή με ισχύοντες νόμους. Οι επιχειρήσεις μπορούν να έλθουν σε επαφή με δεκάδες άλλες υπηρεσίες μέσω αυτής της ιστοσελίδας.

35. Small Business Regulatory Enforcement Ombudsman

Ο Διαιτητής εφαρμογής νόμων & κανονισμών δέχεται τα σχόλια MME αναφορικά με την εφαρμογή των νόμων από τις επιχειρήσεις και τις δυσκολίες που τυχόν απορρέουν προκειμένου να τις μεταβιβάσει στον Διαχειριστή του SBA.

36. Βοήθεια από φυσικές καταστροφές

Ειδικά προγράμματα δανειοδότησης φυσικών προσώπων, επιχειρήσεων που υπέστησαν οικονομικές εν γένει βλάβες από φυσικές καταστροφές.

37. Βοήθεια σε Απόστρατους, Εξαγωγείς, Ιθαγενείς, Μικρών & επιχειρήσεων σε δυσμένεια, Γυναικών

Ειδικά προγράμματα δανειοδότησης απόστρατων επιχειρηματιών, εξαγωγέων, εντοπίων, μικρών και δυσμενών επιχειρήσεων καθώς και γυναικών επιχειρηματιών προκειμένου να ενισχύσουν την βιωσιμότητα των επιχειρήσεων.

38. One Stop Capital Shop (OSCS)

Παρέχει κεντρική πρόσβαση σε ένα πλήθος πηγών επιχειρηματικής δραστηριότητας. Ο ενδιαφερόμενος μπορεί να πληροφορηθεί για οτιδήποτε σχετίζεται με MME όπως την έναρξη και ανάπτυξη της επιχείρησής, τους τρόπους σύγχρονης διαχείρισης, τα προγράμματα πρόσβασης σε χρηματοδοτήσεις ή συμμετοχή σε προμήθειες δημόσιου τομέα κ.α.

Internet links

SBS – U.K. Small Business Service

Organization, Services

SMART – Πρόγραμμα παροχής βοήθειας προς ΜΜΕ

The Phoenix Fund – Πρόγραμμα παροχής βοήθειας για επιχειρήσεις
δυσμενών περιοχών

Community Development Venture Fund - Επιχειρηματικά κεφάλαια για
επιχειρήσεις με ανάπτυξη

Business Volunteer Mentoring Association

Community Development Finance Institution - Οργανισμός

χρηματοδοτήσεων επιχειρήσεων επικίνδυνων για τραπεζικό δανεισμό
Κανονισμοί

Συνδέσεις Internet εξυπηρέτησης επιχειρήσεων σε θέματα κανονισμών

Συμβουλές Επιχειρήσεων

Νεοϊδρυθείσες

Investment Readiness – Πως να προετοιμαστείτε για να επενδύσετε

Early Growth Funding – Χρηματοδότηση επιχειρήσεων πρώτων σταδίων
ανάπτυξης

Στατιστικά στοιχεία

Υπηρεσία βελτίωσης διαχείρισης και λειτουργιών επιχειρήσεων

Σύμβουλοι Επιχειρήσεων

Χρηματοδοτήσεις

Εγγυοδοσία δανείων επιχειρήσεων

SBA – U.S. Small Business Administration

SBA Organization Chart

47 yrs of service to America's Small Business

SBA profile